

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXII. • Apríl 2024 • Číslo 4

A man with dark hair and a beard, wearing a dark suit, white shirt, and blue tie, stands at a silver podium with two microphones. He is looking to his left. Behind him is a large, white fighter jet, likely an F-16, displayed in a museum or exhibition hall. The jet is illuminated by bright spotlights, creating a dramatic effect. The background is dark, and the overall atmosphere is professional and military-themed.

Tankový prápor

**Čestná stráž
prezidenta SR**

**Prešovskí
výsadkáři v akcii**

Škola NATO v Ríme

Rozhovor s ministrom obrany

Rodina sa rozrástla

Zložením slávnostnej vojenskej prisahy v Martine rozšírilo 1. marca rady príslušníkov Ozbrojených síl SR viac ako dvesto vojačiek a vojakov, ktorí ukončili intenzívny sedemtyždňový základný vojenský výcvik. Ako zdôraznil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Vojtašovič, vojenská prisaha nie je iba sľubom, ale aj kľúčovým krokom na ceste k zodpovednosti a vlastenectvu. V nasledujúcich dňoch absolvujú noví vojaci ďalší odborný výcvik a nastúpia do svojich materských útvarov. Približne sedem desiatok z nich bude pokračovať vo výcviku na získanie dôstojníckej hodnosti.

Foto: OS SR

Vážené čitateľky a vážení čitatelia,

pred niekoľkými dňami sme si pripomenuli dvadsiate výročie nášho vstupu do Severoatlantickej aliancie, elitného bezpečnostného klubu, ktorý nám priniesol nielen záruku spoločnej bezpečnosti, ale aj vytvorenie podmienok na ekonomickú a sociálnu prosperitu našej vlasti.

Naše pevné ukotvenie v euroatlantických bezpečnostných štruktúrach, spolu s jednoznačným hodnotovým nastavením, vytvára pevnú morálnu bázu, na ktorej viac ako tridsať rokov budujeme naše ozbrojené sily. Práve naše postoje nás dlhodobo udržiavajú na čele dôveryhodnosti, za čo musím poďakovať všetkým vojakom a zamestnancom pod mojím velením.

Tento historický míľnik je o to dôležitejší, že v ostatnom období prežívame zásadnú zmenu bezpečnostnej situácie v našom najbližšom okolí. Bezpečnosť už viac ako dva roky nie je samozrejmosťou a investície do nej sú absolútnou nevyhnutnosťou. Investície však nepredstavujú len priame materiálne vstupy v podobe modernizačných projektov, ktoré my vojaci očakávame v najbližšom období a ktoré boli zanedbávané v podstate od vzniku našej vlasti. Sú to aj investície do spoločného odhodlania brániť našu vlasť v jeho rozmanitých podobách, či už ide o implementáciu modernizačných projektov, ako aj plnenie výcvikových úloh reflektujúcich poznatky zo súčasného bojiska. Výsledkom je posilňovanie dôvery spoločnosti v schopnosť nás vojakov splniť čo od nás spoluobčania očakávajú – pripravenosť robiť veci v prospech našej vlasti, často aj nad rámec našej bežnej denno-dennej práce.

V tomto roku nás však čakajú ďalšie výzvy spojené so zmenami v bezpečnostnej situácii, medzi ktoré zaradujem najmä rekrutáciu a dopĺňanie našich radov. Ozbrojené sily prechádzajú procesom generáčnej obmeny, čo so sebou nesie významnú potrebu zvýšiť úspešnosť vstupného procesu, kde, žiaľ, nevidím koreláciu medzi vysokou dôveryhodnosťou a záujmom o službu. Z toho nám jednoznačne vyplýva potreba zatriktívnenia podmienok služby, čo je a bude základným kameňom na dosiahnutie úspechu aj v tejto oblasti. Na záver mi dovoľte zaželať vám príjemné chvíle strávené pri čítaní nášho spoločného časopisu a šírenia v ňom obsiahnutých myšlienok vo svojom okolí. Aj tým prispějete k rozširovaniu obzorov verejnosti o otázkach obrany a činnosti ozbrojených síl.

generál Daniel Zmeko

náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR

ČÍSLO MESIACA

12 zakladateľov

Pred **75 rokmi** Belgicko, Holandsko, Dánsko, Francúzsko, Island, Kanada, Luxembursko, Nórsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty a Taliansko **4. apríla 1949** podpísali vo Washingtone Severoatlantickú zmluvu. Vytvorili tak Organizáciu Severoatlantickej zmluvy – NATO. Dnes je jej členmi **32** štátov, **30** európskych a **dva** severoamerické.

Severoatlantická zmluva má **14 článkov**. V článku **1** stojí: „Zmluvné strany sa zaväzujú, ako je uvedené v Charte OSN, urovnávať všetky medzinárodné spory, v ktorých môžu byť zúčastnené, mierovými prostriedkami tak, aby nebol ohrozený medzinárodný mier, bezpečnosť a spravodlivosť, a zdržať sa vo svojich medzinárodných vzťahoch hrozby silou alebo použitia sily akýmkoľvek spôsobom nezlučiteľným s cieľmi OSN.“

Foto: NATO

4

12

14

18

24

26

30

38

- 4 60 rokov misie OSN na Cypre
- 6 Leopard na železnici
- 10 Slovensko prevzalo prvé F-16
- 12 Premiéra pod padákom
- 14 Rozhovor s podpredsedom vlády SR a ministrom obrany Robertom Kaliňákom
- 18 Téma: Čestná stráž prezidenta SR

- 24 Návšteva v NATO Defence College
- 26 Ekvádor a Ukrajina
- 28 Nemecko splní dvojpercentný cieľ
- 30 Malý sprievodca 21. storočím: Roboty
- 32 Ako vojenčili starí Maďari
- 34 Nová dekanka veliteľstva vzdušných síl
- 36 Vojna a vojaci na Berlíne
- 38 Húsiovia proti Západu
- 41 MILITARY ENGLISH: Royal & Ceremonial Guards
- 42 Prerušovanou hladovkou ku zdraviu
- 44 Chvíľa pre duševné zdravie
- 45 Nemecké samopaly v Povstaní
- 46 Východoslovenská útočná operácia

NA TITULNEJ STRANE: Podpredseda vlády SR a minister obrany Robert Kaliňák slávnostne prevzal prvé dve lietadlá F-16 Block 70
Foto: Lockheed Martin

60 rokov mierovej misie OSN na Cypre

UNFICYP jubiluje

Štátny tajomník Igor Melicher s predsedom Národnej rady SR Petrom Pellegrinim, zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníkom štábu generálmajorom Petrom Babiárom a náčelníkom pre operácie brigádnym generálom Ivanom Balogom navštívil slovenských vojakov v mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre. Najväčší slovenský kontingent vyslaný v rámci aktivít medzinárodného krízového manažmentu má 240 príslušníkov, tvoria štvrtinu celého personálu misie.

Hrdosť na prácu slovenských vojačiek a vojakov umocnilo ocenenie počas osláv 60. výročia misie za účasti predsedníčky cyperského parlamentu Annity Demetriou a špeciálneho predstaviteľa generálneho tajomníka OSN a vedúceho misie UNFICYP Colina W. Stewarta. Rokovanie štátneho tajomníka s prezidentom Cyperskej republiky Nikosom Christodoulidesom potvrdilo vzájomný záujem o rozvoj bilaterálnych vzťahov a pokračujúcu podporu misie. Pôsobenie našich vojakov má skvelý ohlas nielen u politických predstaviteľov a dôstojníkov, ale aj bežných obyvateľov Cypru, vrátane krajskej komunity.

Spoluprácu medzi krajinami prehĺbuje aj začiatkom roka podpísaný Plán bilaterálnej spolupráce na roky 2024 – 2025 s dôrazom na spoločné vojenské aktivity a výmenu skúseností na expertnej úrovni.

UNFICYP pôsobí na základe rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN č. 186 zo 4. marca 1964 s mandátom zabrániť obnoveniu ozbrojeného konfliktu medzi grécko-cyperskou a turecko-cyperskou komunitou podporovanou tureckými ozbrojenými silami, prispieť k udržaniu a obnove práva, poriadku a návratu do normálneho stavu. Mierová operácia UNFICYP je jednou z najstarších mierových operácií v histórii OSN.

Slováci si 60 rokov misie UNFICYP pripomenuli 2. marca slávnostným nástupom a bežeckými pretekmi na 4 km behu v maskáčoch a kanadách o cenu ministra obrany SR. Zvítal tím velenia v zložení veliteľka podplukovníčka Katarína Gargalíková, zástupca veliteľa major Marek Žáčik a starší kaplán major Slavko Ganaj. Potom sa príslušníci kontingentu spolu s najvyšším velením presunuli do Famagusty, kde sa uskutočnila slávnostná prehliadka spojená s odovzdávaním pamätných medailí.

Slávnosť pokračovala 4. marca v slovenskom kempe vo Famaguste pietnou spomienkou na zosnulých vojakov. Za účasti zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníka štábu generálmajora Petra Babiara a náčelníka pre operácie brigádneho generála Ivana Baloga, ako aj veliteľky slovenského kontingentu podplukovníčky Kataríny Gargalíkovej ju viedol kaplán Slavko Ganaj. Vzácnymi hosťami boli rodičia zosnulého slovenského vojaka Alexandra Šimkoviča, za ktorého kaplán odsľúžil aj zádušnú omšu v kaplnke sv. Cyrila a Metoda.

V Nikózii sa 4. marca uskutočnila slávnosť pri príležitosti 60 rokov mierovej misie OSN na Cypre, na ktorej sa zúčastnili príslušníci anglických, argentínskych a slovenských ozbrojených síl.

Foto: UNFICYP, OS SR, MO SR, TASR, SITA

Leopard na mašine

14. tankový prápor Trebišov disponuje od minulého roku aj 4. tankovou rotou, vybavenou nemeckými tankmi Leopard 2A4, na ktoré boli pod vedením nemeckých inštruktorov vycvičené osádky.

Aby mohli trebišovskí tankisti so svojimi vozidlami uskutočňovať výcvik v priestoroch Centra výcviku Lešť, od začiatku marca už disponujú novou spôsobnosťou prepravy po železnici.

Premiérové vagónovanie

Podľa náčelníka štábu práporu majora Juraja Kešela ide o historicky medzník. „Dvojdnňové zamestnanie nácviku prepravy po železnici a jeho úspešné zvládnutie nám otvára nové možnosti. Prvý deň sme sa venovali teoretickej príprave a druhý deň praktickému vagónovaniu všetkej kolesovej a najmä pásovej techniky, ktorou náš útvar disponuje. Premiérovo sme zvládli aj vagónovanie tankov Leopard 2A4. V príprave nám pomohli zástupcovia nemeckej firmy, ktorí zaškoľujú našich príslušníkov aj na takúto aktivitu.“

Veliteľ 4. tankovej rotы Leopard kapitán Rastislav Bodnár konštatuje, že zatiaľ stále prebieha dopĺňovanie jednotky. Podľa neho je rota v súčasnosti naplnená na asi 85 percent. V priebehu tohto roku by mala byť skompletizovaná. „Pokiaľ ide o strelcov a nabíjačov sme naplnení. Chýba nám ešte jeden vodič. Zatiaľ cvičíme v parku kasární. Na posádkové cvičisko Ozorovce sa dostaneme až po skončení všetkých skúšok a skompletizovaní techniky KIS. Preto sa v súčasnosti v kasárňach zladujú jednotlivé osádky, pripravujú sa postupy na základe skúseností z výcviku v Nemecku, aj na Slovensku.“

A aké sú schopnosti a spôsobilosti v oblasti prípravy na prepravu po železnici? Tank Leopard je podľa neho ťažší, rozmernejší. Vrote má aj vodičov, ktorí si touto úlohou prešli na T-72. Pre nich to, samozrejme, bolo ľahšie. „Ale novým vodičom bude pri prvom nájazde na vagón srdce biť trochu rýchlejšie. To je prirodzené. Rovnako, ako v prípade veliteľov tankov, ktorí si preskúšali navádzanie svojho vodiča. Splnenie tejto úlohy je o dokonalejšom súhre oboch. Ale aj všetkých, ktorí sa na zamestnaní zúčastňujú,“ hovorí a po jeho skončení spokojne dodáva: „Som rád, že naši vodiči, ale vlastne aj velitelia tankov takto získavajú novú spôsobilosť. Pri plnení úloh ju v budúcnos-

ti využijeme pri transporte po železnici do výcvikových priestorov.“

Oči vodiča

Pri zamestnaní na železničnej stanici nechýbali ani zástupcovia 701. Centra vojenskej dopravy. Medzi nimi aj starší dôstojník oddelenia cestných a železničných preprav nadporučík Vladimír Mariňák. Hovorí, že techniku treba zabezpečiť pred prepravou buď zjednodušené (T-72, BVP, kolesová technika), vtedy nie sú potrebné klíny, reťaze. V tom prípade sa len zaradí (ak je to možné) najnižší prevodový stupeň na technike, zatiahne ručná brzda, odpojí akumulátor, vypne dodávka paliva. „Technika, akou je tank Leopard, ktorá je ťažšia a rozmernejšia, musí byť upevnená pomocou klinov a reťazí. Tank sa musí zaklinovať vpredu a vzadu a rovnako zabezpečiť reťazami do kríža na oboch stranách vozidla.“

Nadporučík Mariňák pripomína, že navádzanie techniky sa musí robiť pomocou platných signálov. Musí byť neustály očný kontakt medzi vodičom a navádzajúcim. Ten musí vodičovi ukazovať jasné, nezámeniteľné signály. Nesmie pri navádzaní sám cúvať po vozni, aby sa nestalo, že zaváha, potkne sa a spadne. Teda sa musí postaviť na prázdny vagón a technik navádza smerom k sebe a postup opakuje aj pri nakladaní ďalších kusov techniky. Ukazuje vodičovi doprava, doľava. Keď potrebuje cúvnuť, tak ukáže vodičovi znak spiatočky. A na čo musí dávať najväčší pozor vodič? Najmä pre neskusených vodičov, ktorí vedú vozidlo na vagón po prvý raz, je veľmi dôležité, aby ich navádzali skúsení navádzajúci. Tí vedia pokojnými, no rýznymi pokynmi a gestami vodiča uspokojiť. Vodič musí mať dostatočný cit v rukách pri ovládaní techniky.

Aký otec, taký syn

Časť z vodičov tanku Leopard mala už skúsenosti s vagónovaním tanku T-72. Medzi nimi aj desiatnik Ján Sukovský a preto môže porovnávať. A ako vyznieva spomínané

porovnanie? „Je to pomerne veľký rozdiel. Leopard je na ovládanie oveľa jednoduchší, dá sa s ním lepšie manévrovať. Dokáže sa v prípade potreby otočiť doslova na mieste. S tankom T-72 sa zložitejšie manipulovalo, kým ste ho dostali na vagón. Ale aj napriek skúsenostiam s T-72 som mal pred dnešným zamestnaním rešpekt. Ten by mal byť vždy. Lebo keď sa stratí zdravý rešpekt, je zle,“ hovorí desiatnik Sukovský, ktorý pred rokmi v ozbrojených silách začínal ako vodič BVP a potom 13 rokov na tanku T-72.

Veliteľ roty kapitán Rastislav Bodnár si pochvaľuje prácu svojich podriadených: veliaceho poddôstojníka roty nadrotmajstra Petra Krajníka, veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Erika Mazura, skúseného vodiča tanku desiatnika Jána Sukovského či technika roty rotmajstra Martina Bajcuro, ktorý bol dlhé roky veliteľom tanku T-72. „Dnes mám vlastne vrote dvoch Martinov Bajcurov. Okrem rotmajstra Bajcuro aj jeho syna, v súčasnosti nabíjača tanku Leopard vojaka Bajcuro,“ pripomína veliteľ roty.

A ako vznikla táto rodinná tradícia? Rotmajster Martin Bajcura pôsobí v ozbrojených silách už dve desaťtky rokov, po celý čas v tankovej jednotke. Prešiel aj na rotu Leopardov. „Bol som v Nemecku na kurze obsluhy tanku Leopard 2A4. Mój syn Martin sa tiež našiel vo vojenskej službe a od prvého júla minulého roka sa stal príslušníkom našej roty. Je nabíjač tanku. Snažím sa, aby rodinná tradícia v jednotke pokračovala aj naďalej. Zatiaľ som na neho a jeho výsledky pri výcviku hrdý. Pokiaľ ide o vagónovanie, Leopard má na zemi aj na vagóne z pohľadu technika oveľa väčšiu manérovateľnosť, manipuluje sa s ním jednoduchšie.“

Náčelník štábu 14. tankového práporu Trebišov major Juraj Kešeľ spokojne konštatuje, že úspešné zvládnutie úlohy v príprave na prepravu techniky útvaru po železnici, teda aj tankov Leopard, výrazne zvýšilo spôsobilosti celého útvaru.

Text a foto: Jozef Žiak

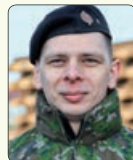

< ANKETA >

Príslušníci 14. tankového práporu Trebišov začiatkom marca po prvý raz vyskúšali v priestoroch trebišovskej železničnej stanice nakladanie tankov Leopard 2A4 na vlak. Ako premiéra dopadla?

Poručík Tomáš Prosák

logista, riadiaci zamestnania po odbornej stránke:

„Je to zaujímavé. Pre náš útvar je to prelomové zamestnanie, ktoré sme pripravili s podporou 701. Centra vojenskej dopravy. Vyskúšali sme si prípravu tanku Leopard 2A4 na prevoz po železnici a získali sme tak novú potrebnú spôsobilosť.“

Kapitán Vladislav Imrich

701. centrum vojenskej dopravy:

„Bola to pre nás nová skúsenosť, pretože vagónovanie takejto techniky sme ešte nezabezpečovali. Železničný vagón typu Samms máme zapožičaný z Poľska, lebo naše slovenské železnice takýmto vozňom zatiaľ nedisponujú. Má podstatne vyššiu zaťažiteľnosť ako vagón používaný na prepravu tanku T-72. V budúcnosti predpokladáme zabezpečenie trinástich takýchto vagónov, aby mohli byť tanky Leopard prepravované po železnici. Príslušníci tankového práporu si precvičili aj upevňovanie na vagóne, ktoré sa robí trochu inak ako v prípade tanku T-72.“

Rotný Gabriel Tóth

veliteľ tanku Leopard:

„Navádzanie tanku Leopard na železničný vagón bol trochu adrenalin, lebo je o takmer 10 ton ťažší ako T-72. A širší. Po bokoch z vagóna prečnieva. Ale premerali sme si všetko ešte pred navádzaním. Vodič sa naozaj musel celkom spoľahnúť na moje

pokyny, lebo bočné panciere sú zdvihnuté a do strán nič nevidí. Pri navádzaní som musel mať dostatočný odstup od tanku, aby som ho presne naviedol.“

Nadrotmajster Dávid Kóma

veliaci poddôstojník 14. tankového práporu:

„Premiérové zamestnanie pre náš prápor bolo dôležité. Máme veľkú výhodu, že železničná stanica v Trebišove disponuje čelnou a bočnou nakladacou rampou. Pri tankoch využívame čelnú rampu, je to betónová rampa. Montovateľná rampa UNOR by už pre tanky Leopard nestačila z hľadiska únosnosti.“

Nadrotmajster Peter Dancák

veliaci poddôstojník RBZ:

„Som rád, že som mohol navádzať prvý tank Leopard na železničný vagón. Oproti T-72 je oveľa pohyblivejší, na pokyn pri navádzaní reaguje rýchlejšie. Pri zamestnaní sa potvrdila jeho veľká manévrovateľnosť aj v pričnom smere.“

Slobodník Patrik Varholák

vodič tanku Leopard 2A4:

„S tankom som ako prvý premiérový prešiel na vagón a naspäť. Predtým som nemal skúsenosti s tankom T-72. Krátko pred zamestnaním som síce cítil rešpekt, ale taký zdravý. Nebola to žiadna panika. Len som videl, že šírkou bude presahovať boky vagóna. Tank má automat a ľahko sa ovláda. Len treba dávať pozor na pokyny riadiaceho, dodržiavať ich, nič zbytočne nevymýšľať. Kolegovia sa zvedavo prizerali, ako mi to pôjde. Som rád, že som im vliel sebadôveru.“

Slovensko si prevzalo prvé dve lietadlá F-16

Bojové sokoly

Delegácia vedúcich predstaviteľov slovenského ministerstva obrany a Ozbrojených síl SR na čele s podpredsedom vlády SR a ministrom obrany Robertom Kaliňákom sa v továrni spoločnosti Lockheed Martin v americkom Greenville v Južnej Karolíne zúčastnila na odovzdávacom ceremoniáli prvých dvoch kusov stíhacích lietadiel F-16 Block 70 slovenským ozbrojeným silám.

Obe lietadlá, jednomiestny model s označením C a dvojmiestny stroj s označením D, budú pred ich príchodom na Slovensko v USA využívať na výcvik slovenských technikov, pre personál Vzdušných síl OS SR kľúčový na zabezpečenie bezproblémovej integrácie a efektívnej prevádzky slovenskej letky F-16.

Fighting Falcon

Minister Kaliňák a viceprezident a generálny manažér Integrovannej stíhacej skupiny spoločnosti Lockheed Martin OJ Sanchez sa zhodli, že dodaním týchto lietadiel sa pre Slovensko začne nová éra jeho nadzvukového letectva. Slovensko sa stane prvou európskou krajinou, ktorá bude disponovať touto najnovšou verziou Fighting Falcon. Stíhacie lietadlá F-16 Block 70 nám pomôžu opäť zabezpečiť ochranu vzdušného priestoru Slovenskej republiky vlastnými kapacitami. Lietadlo F-16 Block 70 predstavujúce vyspelú technickú spôsobilosť 21. storočia prinesie Slovensku na najbližšie desaťročia najvyšší štandard bezpečnosti vzdušného priestoru.

„Bez šikovných a odvážnych vojakov a vojačiek by sme nedokázali garantovať ochranu územia Slovenskej republiky a jej občanov. Je našou povinnosťou robiť všetko pre to, aby sme ozbrojeným silám zabezpečili najvyššiu mieru ochrany a minimalizovali potenciálne straty na životoch. Moderné

stíhacie lietadla F-16 sú zárukou najvyššej kvality a aj bezpečia našich vojakov a vojačiek,” uviedol minister Kaliňák. Prvé z týchto lietadiel budú na Slovensko postupne dodané od druhého kvartálu tohto roka.

Modernizácia pokračuje

Počas pracovnej cesty minister obrany SR Robert Kaliňák navštívil Ministerstvo zahraničných vecí Spojených štátov a stretol sa s americkým ministrom obrany Lloydom J. Austinom. Na stretnutí Robert Kaliňák potvrdil odhodlanie Slovenska pokračovať v modernizačných aktivitách a zvyšovaní konkurencieschopnosti slovenského obranného priemyslu. Americký minister ocenil zodpovedný prístup Slovenska, jeho prínos pre Alianciu a systematické úsilie o zaistenie bezpečnosti východnej hranice.

Témou rokovaní bola aj pomoc Ukrajine. Minister Kaliňák priblížil postoje slovenskej vlády. Zdôraznil, že Slovensko nevidí vojenské riešenie konfliktu. Podľa neho je nevyhnutné, aby medzinárodné spoločenstvo prispelo k čo najrýchlejšiemu začiatku mierových rokovaní.

Predstavitelia oboch krajín potvrdili záujem spoločne rozvíjať obranný priemysel, ktorý je nevyhnutným základom výstavby obranných schopností.

Foto: Ivan Kelement, Lockheed Martin

Minister obrany SR, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR
a mesačník Obrana
vyhlasujú

23. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

VOJACI OČAMI DETÍ 2024

v kategóriách

MLADŠÍ ŽIACI (1. až 5. ročník ZŠ)

a **STARŠÍ ŽIACI** (6. až 9. ročník ZŠ).

Práce označené názvom diela, menom a vekom autora, spiatočnou adresou, adresou školy, ročníkom a telefonickým kontaktom posielajte

najneskôr do 10. mája 2024

na adresu

**VOJACI OČAMI DETÍ, redakcia OBRANA, Ministerstvo obrany SR,
Námestie generála Viesta 2, 832 47 Bratislava**

Porota zložená z výtvarníkov, profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu obrany vyberie po tri najlepšie diela v každej kategórii.

Ocenení získajú finančné prémie a vecné ceny.

Víťazné práce budú vystavené na putovnej výstave, uverejnené v mesačníku Obrana a na internete Ministerstva obrany SR.

So súťažnými prácami treba poslať aj písomný súhlas zákonných zástupcov súťažiacich so spracovaním osobných údajov.

Nebeská premiéra

Príslušníci 65. prieskumného práporu Prešov začali na tamomšom letisku tohtoročnú výsadkovú sezónu. Veliteľ útvaru podplukovník Marián Brinček konštatuje, že hneď v prvý deň si nielen skákajúci príslušníci výsadkových

jednotiek útvaru obnovili svoje spôsobilosti, ale prvé zoskoky absolvovali aj štyria noví výsadkári a jedna výsadkárka.

Pre prvorskokanov bol úvodný zoskok zároveň aj zavŕšením ich doterajšej pozemnej výsadkovej prípravy. Náčelník výsadkovej služby práporu nadporučík Jakub Fendek pripomína, že nováčikovia skákali z výšky 600 metrov, ostatní výsadkári z výšky 400 metrov.

Prvý zo 600 metrov

„Výška šesťsto metrov preto, aby to bolo pre nich bezpečnejšie, mali dosť času na reakciu a zároveň si vyskúšali, ako sa padák ovláda, ako sa správa vo vzduchu.“ Aby získali najnižšiu triednosť Výsadkár 3. triedy, musia absolvovať päť zoskokov. Okrem prvého, vlastne oboznamovacieho, ich čaká zoskok s vytiahnutím záložného padáka, nočný zoskok bez materiálu, potom dva zoskoky počas dňa s materiálom, teda osobným zásobníkom, z toho jeden v skupine.

A aké boli ich pocity pred premiérou? Desiatnik Damián Šimoňák a jeho kolegovia síce netajili pred prvým zoskokom napätie a očakávanie neznámeho, ale konštatovali, že sú dobre pripravení. A po zoskoku žiarili spokojnosťou. „Bolo to fajn. Zoskok prekonal všetky moje očakávania. Perfektný

zážitok. Padák vo vzduchu poslúchal, aj keď sila vetra, najmä nad zemou, ma trochu potrápila,“ hovorí 28-ročný rodák z Hermanoviec.

„Nováčikovia urobili prvý úspešný krok na získanie triednosti. Teda začali dobre, pristáli bezpečne a stali sa výsadkármi.“

podplukovník Marián Brinček
veliteľ 65. prieskumného práporu Prešov

Krotenie vetra

„Dnes ráno som vstal s tým, že sa budem na zoskok tešiť a nebudem sa báť. Naučený a pripravený som. Pozemnú výsadkovú prípravu som zvládol a nemám sa čoho obávať. Nastúpili sme do vrtuľníka, pocity boli trochu zmiešané. Predsa len som išiel do niečoho nového. Nezaváhal som a vyskočil z mašiny. V našej skupine som išiel ako prvý. Pociťoval som poriadny nápor vzduchu. Po výskoku som počítal tri sekundy „121, 122, 123“, potom nasledovala kontrola vrchlika, trojkrúžkového systému padáka, kontrola výsadkára, kontrola terénu, odbrzdzenie a riadenie padáka. Keď som nad sebou uvidel otvorený padák a vrchlík, upokojil som sa. Padák ma poslúchal a šesťsto výškových metrov preletelo ako nič. Mal som nad očakávanie mäkký dopad, ale potom zaúradoval vietor a musel som obehnúť padák, aby som ho skrotil. Bolo to úžasné, ale to si človek v tom momente ani neuvedomí. Až neskôr na zemi,“ opisuje svoj prvý zoskok starší prieskumník – výsadkár slobodník Erik Puzder, rodák z Bardejova, ktorý je v ozbrojených silách rok a pol a splnil sa mu sen.

Spokojný veliteľ

A ako videl prvorskokanov priamo z vrtuľníka starší inštruktor výsadkovej služby rotmajster Miroslav Mihalov, ktorý pri zoskokoch pôsobil ako výsadkový sprievodca? „Na palube plnili úlohy bez akéhokoľvek zaváhania. Som s nimi spokojný. Aj stres bol v prijateľnej norme. Pred samotným zoskokom nikto nezaváhal. A ako som videl z vrtuľníka, dopadli presne tam, kam mali.“

S počínaním budúcich výsadkárov bol spokojný aj veliteľ práporu podplukovník Brinček: „Počas zoskoku i pristátia robili to, čo mali. Všetko bez úrazu. Dnes urobili prvý úspešný krok na získanie triednosti. Teda začali dobre, pristáli bezpečne a stali sa výsadkármi.“ Veliteľ bol spokojný aj s tým, že sa podarilo úspešne začať novú výsadkovú sezónu. Počas tohtoročných prvých zoskokov si mnohí skúsenejší výsadkári obnovili spôsobilosti a praktické skúsenosti. To je dobrý predpoklad na to, aby v ďalších mesiacoch úspešne plnili úlohy, ktoré ich čakajú.

Text a foto: Jozef Žiak

Podpredseda vlády Slovenskej republiky a minister obrany Robert Kaliňák:

Strategické záväzky aj posilňovanie sebestačnosti

Po prvý raz v histórii samostatnej Slovenskej republiky je minister obrany aj podpredsedom vlády SR. V rozhovore s Robertom Kaliňákom sme sa však sústredili predovšetkým na náš rezort obrany.

Kedže ste už v minulosti boli nielen podpredsedom vlády a ministrom vnútra (2006 – 2010 a 2012 – 2018), ale pôsobili ste aj ako predseda výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť (2002 – 2006) a boli ste tiež členom Stálej delegácie NR SR v Parlamentnom zhromaždení NATO (2002, 2006, 2010 a 2012), problematika obrany vám nie je vzdialená.

To naozaj nie. Aj preto som sa tešil, že budem mať možnosť zostať ako minister pri obrane a bezpečnosti, no tentokrát sa viac venovať obrane. Nehovoriac o tom, že ak sa človek niekedy príliš dlho prioritne venuje rovnakej oblasti, myslím teraz na vnútro, môže ostať trochu vyhorený. Ministerstvo obrany mi však prináša množstvo výziev, takže sa cítim mladšie, pretože

začínať znamená aj mnoho sa učiť. Tie kontakty a spolupráca, ktorú som mal s obranou, boli intenzívne a dá na nich stavať. Tiež ma teší, že som mal možnosť sledovať kontinuitu vývoja niektorých rezortných projektov, ktoré sa v priebehu rokov rozvíjali, a som rád, že som bol pri tom.

Napríklad?

Za všetky môžem spomenúť Centrum výcviku Lešť a výcvikový priestor, ktorý sme začali nanovo budovať ešte v roku 2004. Štartový výstrel sme urobili s ministrom obrany Jurajom Liškom. V zámere pokračovali ďalší ministri obrany s tým, že v Lešti cvičili a cvičia aj príslušníci rezortu vnútra. Ak budem hovoriť za vlády Smeru, do

centra výcviku sme investovali značné prostriedky a teším sa z jeho dnešnej podoby. Pravdaže, teším sa, že tento rok okrem iného oslavujeme aj 20. výročie vstupu do NATO, pri ktorom som bol ako predseda výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť. Aj z tohto pohľadu môžem hodnotiť čo sme kedysi zasiali a čo je dnes už vyrastené. No a z toho vyplývajú nové výzvy, ktoré pred nami stoja.

S akými pocitmi ste vlani 25. októbra vkročili do areálu ministerstva obrany?

Keď som bol ministrom vnútra, tak sme boli s obranou takpovediac akoby v rodinnom vzťahu. No teraz to predsa len je nová pozícia, takže najviac by to vystihoval pocit, keď človek vie, že

ho čakajú nové výzvy, ale ešte nevie presne odhadnúť, aké budú veľké a s čím všetkým súvisia, preto je plný očakávaní.

Programové vyhlásenie vlády SR má podtitul „Lepšie, pokojnejšie a bezpečnejšie žiť“. Aké ťažiskové úlohy pre vás vyplývajú zo slova bezpečne?

Ministerstvo obrany musí predovšetkým podporiť naše ozbrojené sily, a to najmä v oblastiach novej výzbroje a infraštruktúry. Všetci vieme, že vojaci sú dostatočne dobrí profesionáli na to, aby boli pripravení brániť našu krajinu a aby vedeli, čo potrebujú. Úloha politikov je vytvoriť im kvalitné podmienky a zázemie, a to bez zbytočných prekážok a byrokracie.

Už 27. októbra ste v pozícii ministra obrany zrejme ako prvého hosta prijali na ministerstve obrany amerického veľvyslanca Gautama Ranu a v marci ste v USA rokovali s ministrom obrany Lloydom Austinom. V čom spočívalo ťažisko vašich rozhovorov?

Pochopiteľne, s predstaviteľmi Spojených štátov, no aj s veľvyslancami či ministrami obrany ďalších aliančných krajín, s ktorými som sa mal možnosť stretnúť, sme si chceli vymedziť úlohy, ktoré nás čakajú. Slovensko okrem iného potvrdilo svoj záväzok, že bude vynakladať 2 % na obranu. A to aj preto, že situácia, ktorá aktuálne v Európe je, sa rozhodne nedá považovať za stabilnú. Ministrovi Austinovi som tiež predstavil naše zámery ďalšieho rozvoja ozbrojených síl a ďalšej možnej spolupráce.

A to?

Rozdelenie iniciatív je do troch hlavných smerov. Predovšetkým nám pôjde o zlepšenie podmienok pre vojenský personál, pretože ľudské zdroje sú najstrategickejším prvkom našej obrany. Druhou časťou je komplexná rekonštrukcia infraštruktúry, pretože vojaci často pracujú v podmienkach, ktorú si nielenže nevyhovujúce, ale aj nedôstojné. No a na neposlednom mieste sú to modernizačné projekty. Túto diskusiu sme otvorili už v októbri s pánom veľvyslancom a aj teraz s pánom ministrom a rokovali sme o ďalších možnostiach a výzvach, ktoré sú pred nami. Ťažiskovým bodom našej návštevy USA bolo aj prevzatie dvoch stíhačiek F-16 z výrobných línií. A to so želaním, aby mali možnosť už v lete prísť na Slovensko a byť súčasťou našich vzdušných síl.

V akých líniiach bude pokračovať naša spolupráca s Američanmi a v rámci Aliancie?

Z našej strany sú ťažiskové dve. Prvá spočíva v plnení našich strategických

záväzkov, ktoré v rámci Severoatlantickej aliancie máme. Počas dvoch desaťročí v NATO sme získali mnoho skúseností, máme za sebou veľa spoločných aktivít a sme pevnou súčasťou Aliancie. Druhou oblasťou je spolupráca pri modernizácii našich ozbrojených síl. Rezort obrany už využil či využije napríklad americký program Foreign Military Sales, čo je zrýchlené konanie, ktoré nám umožní vo viacerých oblastiach modernizovať relatívne rýchlo. Sú pritom oblasti, kde máme aj na Slovensku skúsenosti a dlhoročnú tradíciu s výrobou zbraňových systémov napríklad pre pozemné sily. Medzičasom však procesy v pokročilých technológiách výrazne akcelerovali, takže práve tu vidím veľký priestor na spoluprácu. Tak, aby sme dokázali schopnosti slovenských ľudí pri výrobe

zbraní kombinovať s výsledkami najmodernejších technológií. Veľa sme pritom už dokázali a veľmi sa teším, že budeme môcť výsledky tohto úsilia predstaviť na bratislavskej májovej výstave IDEB. Napĺňanie článku 3 Severoatlantickej zmluvy, kde sa hovorí, že zmluvné strany budú svojpomocne aj vzájomne rozvíjať svoju individuálnu a kolektívnu schopnosť odolávať ozbrojenému útoku, má pre nás najzásadnejší význam. S dôrazom na posilňovanie našich národných spôsobilostí.

Kde je miesto Slovenska v rámci obrannej politiky Európskej únie?

Opäť – v zodpovednom partnerstve, hoci obrannú politiku EÚ nevnímam ako niečo úplne samostatné jednoducho aj preto, lebo väčšina členských štátov je súčasne členským štátom NATO. Európska obranná politika koreluje s obrannými záujmami NATO, takže hovoríme o jednej línii. No zároveň opakovane hovoríme aj o tom, že žiadny štát sa nemôže spoliehať len na kolektívnu obranu. Vždy, keď

príde kríza, ako prvé sa riešia národné záujmy. Ani my nemôžeme čakať na chvoste, ako nás kto podporí a či nám pomôže. Na konci dňa budú totiž pre každého národné záujmy najdôležitejšie. Príklad: po odovzdaní v podstate všetkých našich spôsobilostí v oblasti protivzdušnej obrany Ukrajine prišli síce na ochranu Slovenska systémy z USA, Nemecka, Holandska či Talianska, ale dnes zisťujeme, že tu už v podstate takmer nič nemáme. Podobne by sme mohli hovoriť o leteckej ochrane vzdušného priestoru. Preto o to viac očakávame americké F-16. Zároveň oceňujem záväzok zo strany Čiech, Poľska a Maďarska, ktorých lietadlá v rámci aliančného programu NATINA-MDS ochraňujú náš vzdušný priestor. Keďže otázka smerovala k Európskej únii, najväčšie rezervy v EÚ máme práve v posilňovaní obranného priemyslu, ktorý musí zvládať obrovské množstvo byrokratických prekážok a pravidiel, ktoré treba zjednodušiť.

Aké sú pokroky v znovuvybudovaní našej protivzdušnej obrany?

Aj keď nateraz v podstate ešte žiadnu nemáme, sme veľmi ďaleko v rokovaníach s izraelskou stranou. Pripomínam, že po mojom príchode som nechal posúdiť ešte ďalšie dva obranné systémy. Po záverečnom vyhodnotení prikrôčime k čo najintenzívnejšej akcelerácii nákupu týchto prostriedkov, ktoré budú pokrývať nielen strategické ciele, ale vytvoria nad Slovenskom dáždnik protivzdušnej obrany. Síce ešte nebude celkom stopercentný, ale už bude schopný pokrývať väčšinu ohrozenia. Potom ho doplníme tak, aby Slovensko malo čo najväčšie pokrytie protivzdušnou ochranou.

Vzťahy s našimi susedmi?

Bez ohľadu na to, ako sa bude vyvíjať konflikt na Ukrajine, je zrejmé, že priestor za našou východnou hranicou bude ešte dlhé roky vplyvať na bezpečnosť v Európe svojou nestabilitou. O to je dôležitejšie, že vzťahy s Poľskom, Českom a Maďarskom máme v oblasti obrany v podstate ideálne, intenzívne spolupracujeme. Rakúsko je krajina vojensky neutrálna, ale vzťahy sú tiež veľmi dobré.

Aká je a aká bude naša pozícia vo vzťahu k pokračujúcemu konfliktu na Ukrajine?

Z nášho pohľadu je jasná. Je nevyhnutné, aby všetky krajiny tlačili na okamžité zastavenie paľby a vyjednanie prímeria, na základe ktorého by sa mohli začať diplomatické rokovania. Po dvoch rokoch všetkých opatrení a embárg, ktoré boli prijaté či už na strane EÚ alebo NATO, Rusko nie je slabšie, takže asi sme nezvolili správny

prístup. Zmrazenie konfliktu zabráni ďalšiemu krviprelievaniu, a bol by to krok k tomu, aby sme začali považovať tento konflikt za pomaly sa končiaci. Ak máme byť svedkami toho, že sme uprostred vojny, tak tá bude ešte mimoriadne krvavá. S následkami, ktoré môžu byť pre Európu nepredstaviteľné. Naša vláda pritom kladie dôraz na dodržiavanie medzinárodného práva a príslušné suverenity jednotlivých krajín, vrátane Ukrajiny. Tiež odsudzujeme každú formu agresie.

V programovom vyhlásení ste kládli dôraz na profesionálnych vojakov a vojačky ako na nenahraditeľnú zložku zabezpečenia obranyschopnosti štátu s cieľom zvýšenia početných stavov ozbrojených síl a ich rozvoja. Aká k tomu povedie cesta? Musíme sa zamyslieť, s čím sú aktuálne vojaci konfrontovaní, ako prebieha ich výcvik, kariérny rast, ďalšie vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti. Mladí vojaci vedia, že slová, ktoré si vypočuli v regrutačnom centre, nie sú vždy súčasťou reality. Keď však dáme nejaké slovo, musíme ho dodržať. Určite nebudem zasahovať do plánov ozbrojených síl na výcvik, ani do strategických vojenských rozhodnutí. Na to je tu generálny štáb a vojenský odborníci. No ak vojaci nemajú dostatok finančných prostriedkov na prípravu, alebo vytvorené prostredie, je úlohou ministra, aby im pomohol. Je to jeho hlavná úloha. Na takéto žiadosti musí minister v zásade odpovedať áno.

Takže vojaci sa nemusia obávať zmien v oblasti sociálneho zabezpečenia? Myslím si, že systém sociálneho zabezpečenia vojakov je na veľmi dobrej úrovni a je v poriadku. Hoci je zrejmé, že je neustále deficitný. V roku 2012 som robil reformu dôchodkového systému v rezorte vnútra a priniesla jeho stabilizáciu a vyrovnaný účet. Že to tak nie je v armáde, je dôsledkom toho, že počty dlhodobo klesali. Nie je totiž možné, aby z odvodov do systému od zhruba rovnakého počtu aktívne slúžiacich vojakov bol financovaný približne rovnaký počet vojenských výsluhových dôchodcov. Preto za tento deficit prebral na seba zodpovednosť štát a tak to bude aj naďalej. Zvyšovaním počtu aktívnych profesionálnych vojakov sa pritom tento deficit vyrovnáva.

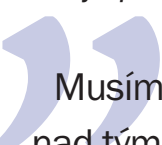
A zamestnanci v štátnej a verejnej službe?

Civilní zamestnanci majú aj v našom rezorte nezastupiteľnú úlohu, ale sú viazaní všeobecnými pravidlami odmeňovania zamestnancov v rámci celej štátnej správy. Rozhodne však chceme, aby motivácia a odmena za vykonanú prácu bola aj tu adekvátna práci, ktorú

vykonávajú. Snažil som sa to kedysi presadzovať na ministerstve vnútra a o to isté sa budem snažiť v rezorte obrany. Tak, aby sa ľuďom v rezorte obrany pracovalo dobre, aby boli spokojní a motivovaní.

Na čo sa sústredíte v oblasti modernizácie ozbrojených síl?

Na začiatku je to ochrana vzdušného priestoru. Bez kvalitnej protivzdušnej obrany, pozemnej, ale aj leteckej, nemôžete počítať s tým, že by ste boli schopní dlhšie sa brániť. To je základ. O modernizácii pozemných síl naozaj intenzívne rokujeme s generálnym štábom. Aj o tom, či chceme nanovo vybudovať štruktúry ozbrojených síl, čo by predpokladalo zásadné zvýšenie počtu profesionálnych vojakov. **Čo bude prioritné v spolupráci s domácim obranným priemyslom?**

 Musíme sa zamyslieť nad tým, s čím sú vojaci konfrontovaní, ako prebieha ich výcvik, ich kariérny rast či zvyšovanie odbornosti. Našou úlohou je poďakovať sa im – a to nielen verbálne, ale aj spôsobom, ktorý zlepší podmienky ich služby tak, aby boli dôstojné a na úrovni 21. storočia.

Sebestačnosť. Hlavnou úlohou nasledujúceho obdobia je, aby sme mali dostatočné množstvo náhradných dielcov a dostatočné množstvo munície pre prípad akéhokoľvek konfliktu. Tak, aby sme okrem iného boli schopní zabezpečovať rýchle opravy techniky a mali čo najvyššie percento spôsobilých zbraňových systémov. Keď som bol nedávno v základni Kuchyňa, tak mi hlásili, že z deviatich transportných lietadiel lieta jedno. Sami uznáte, že to je katastrofálna situácia. Alebo keď prídem do útvarov a zisťujem, že prevádzkyschopnosť niektorých dopravných prostriedkov je na 10 až 20 %, bojových prostriedkov je ledva polovičná. Zefektívniť systém servisu a opráv je preto jedna z najpodstatnejších úloh. O to viac, že teraz nakupujeme určite nie lacné

zbraňové systémy a bolo by viac ako zbytočné kúpiť si drahé hračky, ktoré pri prvom servisnom termíne prestanú fungovať. Preto zabezpečenie servisu je pomaly podstatnejšie ako samotný nákup techniky. Musíme dosiahnuť minimálne 80-percentnú prevádzkyschopnosť všetkých strojov a zbraňových systémov, ktoré máme k dispozícii. Ako inak môžeme byť obranyschopní?

Kam predovšetkým budete smerovať financie v oblasti obrannej infraštruktúry?

Do základní a ich kompletnej obnovy. Pre mňa je základňa nielen služobným, ale aj životným priestorom pre všetkých vojakov. Nemôže byť spojená len s tým, že vojak príde na siedmu do práce a po ôsmich hodinách ide preč. Sú základne našich partnerov, kde napríklad počas víkendu si vojaci v pohode prídu oddýchnuť či zašportovať aj so svojimi rodinami. Tiež preto, lebo tam nie sú rušení, aj preto, lebo sa takto socializujú v rámci jednotiek. Manželka či manžel vie, kde slúžia ich partneri, k ozbrojeným silám majú lepší vzťah aj ich deti. Samotní vojaci pritom takú možnosť vnímajú ako jeden z benefitov svojej služby. Väčšina našich základní je dostatočne veľká na to, aby sme v nich takéto priestory vytvorili. Nehovorím, že s tým začneme zajtra a všade, no prvé výsledky by mali byť vidieť už v priebehu niekoľkých mesiacov.

Podarí sa udržať dvojpercentný podiel HDP na obranu?

To naozaj nie je jednoduchá otázka. Je to však náš záväzok, ktorý je dôležitý. Už to však v rámci Aliancie takpovediac nie je strop, už je to minimum. Budeme sa snažiť, aby to v nasledujúcich rokoch vyšlo. Aj preto, lebo si uvedomujeme, že Európa sa nenachádza v mierovej situácii, ale sme v období, keď za našimi hranicami padajú bomby.

Akceptujete aktuálny stav, alebo budete prehodnocovať našu účasť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

Veľmi radi by sme ju zvýšili. Je to výborný priestor na výcvik a získanie nových skúseností našich vojakov. Často označujeme Lynx Commando za elitnú jednotku v rámci policajných a bezpečnostných zložiek. A to aj v porovnaní s podobnými jednotkami v Európe. Ťažiskovo k tomu prispela operácia, ktorú sme nazvali Sindibad. Išlo o ochranu našej ambasády v Bagdade, kde boli policajti často súčasťou bezpečnostných ohrození. Ich návyky riešiť krízové situácie a chladná hlava boli ťažiskom pri odovzdávaní skúseností ďalším kolegom doma. To isté platí o vojakoch. Keď sú v zahraničnej

misii, musia riešiť situácie, s ktorými sa pri bežnom výcviku nestretnú. Nehovoriac o tom, že človek sa celkom inak prejaví tam, kde je reálne nebezpečenstvo – a my potrebujeme, aby vojak práve vtedy nesklamal. Takže hoci presadiť sa do nových pozícií v operáciách medzinárodného krízového manažmentu nie je jednoduché, záujem máme.

Kde vidíte hlavné úlohy našich vojakov v rámci domáceho krízového manažmentu?

Civilno-vojenské rozhranie som ešte ako minister vnútra vnímal mimoriadne intenzívne aj preto, lebo som bol pri takýchto udalostiach koordinátorom našich bezpečnostných zložiek. Je nenahraditeľné. Na službu profesionálneho vojaka v systéme domáceho krízového manažmentu mám však trochu iný názor, ako to bolo nedávno. Nie som totiž stotožnený s tým, aby vojak robil napríklad organizáciu dopravy, alebo slúžil ako nejaká asistentka pre čakajúcich pri rôznych nezmyselných opatreniach, ktoré vláda SR prijímala napríklad počas covidu. To zdecimovalo morálku aj motiváciu vojakov, ktorí pri tom slúžili, za nič, alebo takmer za nič. To isté platilo pri nasadzovaní na hraniciach. Toto musíme zásadne prehodnotiť. Ak je vojak z pohľadu štátu ako drahokam, ktorý brúsime

a investujeme do neho z hľadiska výcviku a sociálneho zabezpečenia obrovské prostriedky, je neadekvátne, ak ho využívame na pomocné práce alebo ako hrubú fyzickú silu. Takto možno kedysi využívali vojakov základnej služby, ale ak by v tom niekto chcel pokračovať, tak sa veľmi mylí. Áno, vojaci sú schopní robiť čokoľvek, aj riadiť dopravu pri testovacom centre. Dokážu zabezpečiť rôzne nadštandardné služby aj mimo svojho štandardného služobného času. Vedia, čo je to rozkaz a čo je ich povinnosť a nie raz to urobia len pre dobrý pocit a na základe prísahy. No človek je aj z niečoho živý, takže ak na konci dňa cinkne na výplatnej páske adekvátna odmena, aj to je motivácia. A ešte niečo. Keď prišlo na východnom Slovensku k zemetraseniu, musela prísť nová vláda, aby tam poslala ubytovacie zariadenia, ktoré tam boli za 48 hodín. Pritom len stačilo zdvihnúť telefón, pretože okamžite pomáhať boli pripravení aj vojaci, za čo im aj teraz ďakujem.

Vieme, že obrana nie sú len financie, technika a početné stavy personálu, ale aj vlastenectvo postavené na odhodlaní zasadzovať sa pre spoločnú vec a aj na morálnom odkaze historických koreňov. Kde tie korene vnímate vy?

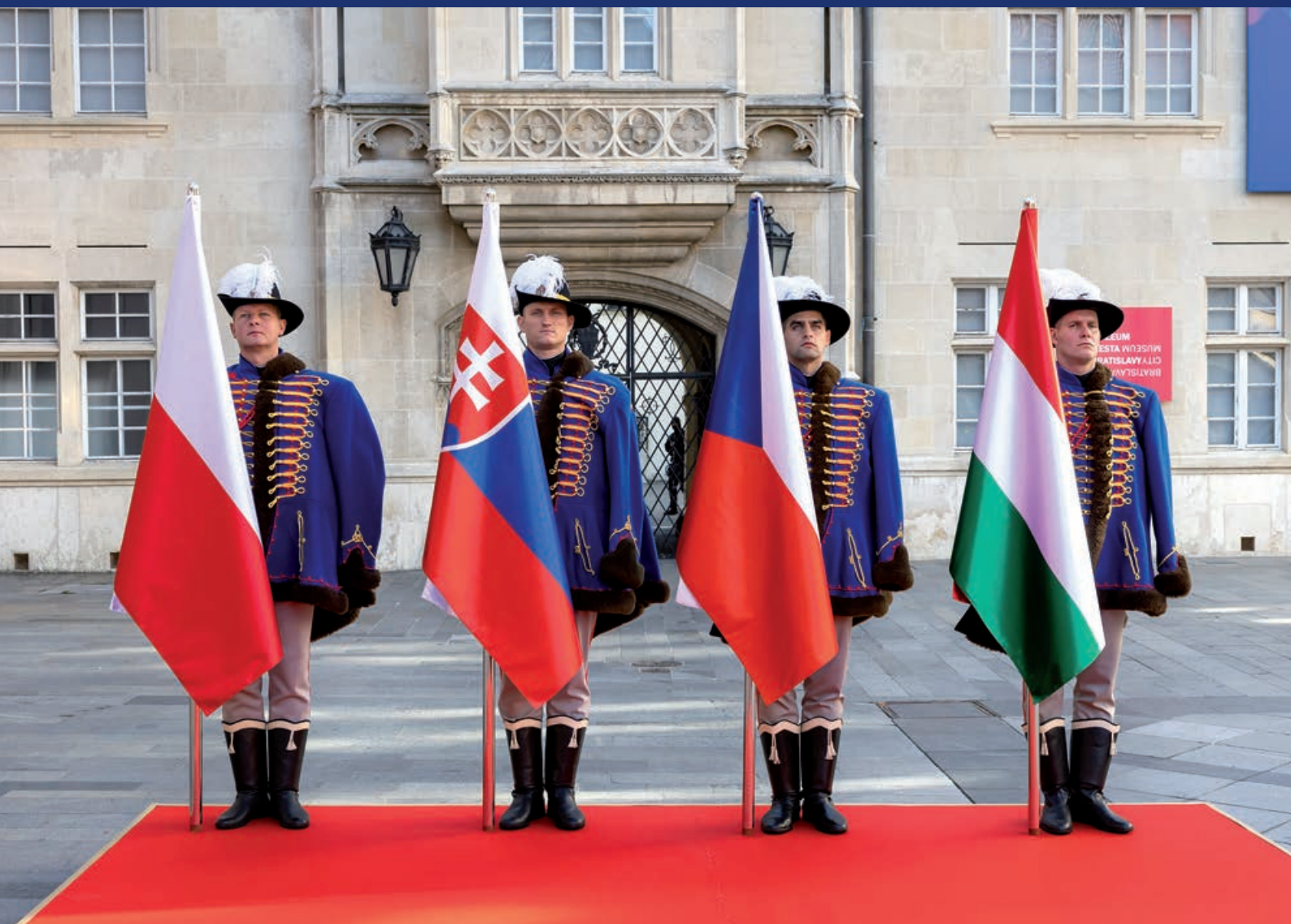
Myslím, že tento rok je dobrá príležitosť, aby sme sa znovu a možno aj

z iných uhlov pohľadu zamysleli nad Slovenským národným povstaním. Je to už 80 rokov a teším sa na dôstojné oslavy v Banskej Bystrici. Aj ja som pritom už generácia, ktorá zažívala príbehy zo SNP len prostredníctvom rozprávania priamych účastníkov. Keď dnes ako priamy účastník Nežnej revolúcie hovorím občas o Novembri 1989, som už pritom aj ja v podobnej pozícii pamätníka (smiech)... Rozhodne. Povstanie proti nacizmu je jedným z hlavných pilierov, na ktorých stoja naše tradície. Aj s prihliadnutím na konflikt na Ukrajine si musíme uvedomiť, čo sme v roku 1944 bránili. Nemôžeme zabúdať ani na odkaz bojov z meru-osmych rokov 19. storočia, keď Slováci povstali prvýkrát pod slovenskou zástavou. Máme tiež veľa dôvodov vracáť sa k historickým osobnostiam, ktoré pochádzali zo Slovenska, k čomu sa hrdlo hlásili, či už to bol generál Štefánik, maršal Hadík a veľa ďalších. Myslím si, že vojaci sú na našu históriu hrdí a aj preto sú pripravení naplniť slová svojej prísahy. Našou úlohou je im za to poďakovať, a to nielen verbálne, ale aj spôsobom, ktorý zlepší podmienky ich služby tak, aby boli dôstojné a na úrovni 21. storočia. O to sa budeme usilovať, to je naša úloha.

Pavol Vitko

Spolupráca a foto: Ivan Kelement

TÉMA

„S vami, príslušníkmi a príslušníkmi čestnej stráže, sa stretávam prakticky denne počas svojho už takmer päťročného pôsobenia v Prezidentskom paláci. Ste jeho neodmysliteľnou súčasťou a jedným zo symbolov našej štátnosti. Zaslúžite si za to uznanie a nepochybne aj obdiv. Dodávate dôstojnosť prezidentskému úradu a prispievate tak k upevňovaniu a budovaniu jeho tradície. Čo je však nemenej dôležité, spolu s kolegyňami a kolegami sa môžeme absolútne spoľahnúť na vašu profesionalitu. Dovoľte, aby som sa vám poďakovala za službu, ktorú preukazujete Kancelárii prezidenta SR, aj celému Slovensku. Ďakujem vám tiež za všetky aktivity nad rámec tejto služby. Ste dôkazom, že s profesionalitou vojačky či vojaka sa spája aj ľudskosť a dobré srdce.“

Zuzana Čaputová
prezidentka Slovenskej republiky a hlavná veliteľka Ozbromených síl SR

Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky:

Sloboda a sláva

„Budeme v očnom kontakte a keď kývnem, začneš hrať grécku hymnu,“ prízvukuje major Tomáš Medo z Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky, ktorý mal 14. marca 2024 na nádvorí Prezidentského paláca pozíciu veliteľa vojenských pôst.

Michal Suchár, ktorý v ten deň velí 36-člennej Vojenskej hudbe OS SR, na znak súhlasu zdvihne palec a vie, že pred začiatkom vojenských pôst má ešte dosť času, aby si za necelú hodinu doplnil na výložkách čerstvé kapitánske hviezdy.

Zárezy na pažbách

„Keď sme si v Akadémii ozbrojených síl vyberali nových kolegov, popri ostatných vojakoch ma zaujalo Tomášove vzpriamené držanie tela. Sústredil som sa na energiu jeho sebavedomej chôdze, vnímal dôstojnosť vystupovania a tiež som sa informoval, či nefajčí. Fajčiari cigaretami často zaháňajú svoju nervozitu a tú medzi nami nepotrebujeme,“ spomenie major

Vladimír Rakovič, chodiaca inštitucionálna pamäť prezident-skej čestnej stráže. „Spolu s vtedajším veliteľom našej čestnej stráže plukovníkom Miroslavom Ištvánom sme si v roku 2010 kadeta Tomáša Meda, študenta manažmentu obranných zdrojov, vybrali bez najmenších pochybností. Som rád, že sme sa nemýlili,“ spokojne dodá mjr. Rakovič, veliteľ rot, ktorý bol 14. marca veliteľom celého štátno-protokolárneho privítania gréckej prezidentky Kateriny Sakellaropulusovej.

Nemecký, poľský či ukrajinský prezident, nórsky kráľ alebo rímskokatolícky pápež – to je len niekoľko „zárezov na pažbe“ majora Tomáša Meda. Neráta ich. Trému už nemá. Len sa usiluje vyvarovať toho, aby išiel „na automat“. Sústreď sa na každý detail. Skontroluje, ako kolegovia z rot pod-

V zrkadle času

Ako uvádza Juraj Hradský v publikácii Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky – história a súčasnosť (2021), dnešné jednotky čestných stráží majú počiatky v oddieloch osobnej ochrany náčelníkov, kráľov či cisárov dávno pred našim letopočtom. Základné medzníky Čestnej stráže prezidenta SR od vzniku samostatného Československa sú:

1918

V prvých týždňoch po vzniku Čs. republiky sa na ochrane Pražského hradu podieľali ako Národná stráž príslušníci

Českej obce sokolskej, ich uniformou bol sokolský kroj. Pred koncom roka bola na ochranu hradu zriadená Pešia stotina so 170 mužmi, ktorá sa transformovala na Hradnú stráž. Do značnej miery sa kreovala z čs. legionárov.

1939

Po okupácii Čiech nacistickým Nemeckom a zriadení Protektorátu Čechy a Morava Hradnú stráž nahradil prvý prápor Vládneho vojska. Jeho pôsobnosť však bola skôr formálna, lebo Pražský hrad bol pod dohľadom okupačných nemeckých vojsk. Na Slovensku bola v roku 1939 zriadená Čestná stráž hlavy štátu, potom Čestná stotina a po nej Stráž prezidenta republiky.

1945

Úlohy ochrany Pražského hradu sa najskôr ujali príslušníci ochranky prezidenta Edvarda Beneša z Veľkej Británie. Neskôr bola obnovená Hradná stráž podľa prvorepublikového vzoru.

1948

Po komunistickom prevrate prevzal väčšinu úloh Hradnej stráže útvar Zbo-

Štátno-protokolárne privítanie gréckej prezidentky Kateríny Sakellariopuliovej

S ordinárom Františkom Rábekom u pápeža Františka vo Vatikáne

pory velenia pod dohľadom nadrotmajstra Ladislava Fajčíka pripevnili a vyzametal na prednom nádvorí Prezidentského paláca červené koberce. No a 1. rota, aj 2. rota čestnej stráže dnes postavili tri čestné 15-členné jednotky. Ich velitelia rotmajster Arnold Petréc, poručík Martin Porubský a nadporučíčka Katarína Černáková ešte pri návstu „na nečisto“ skontrolujú na dlažbe kriedou označené miniatúrne značky svojich pozícií. Nenápadne ich tam vyznačil nadrotmajster Fajčík. Pravdaže, „čestňáci“ by zvládli stopercentne navičerný nástup aj bez nich, ale istota je „guľomet“. A ak sa pozriete na výšku príslušníkov čestných jednotiek, napriek tomu, že merajú od 183 po 195 cm muži a 170 až 190 cm ženy, zdá sa vám, akoby boli rovnako vysokí. Ako je to možné? „Vieme ako

na to, nádvorie má mierny sklon, tak sme to využili,“ usmeje sa mjr. Rakovič, ktorý tiež býva veliteľom vojenských pôct, pričom v čestnej strážii je od svojej základnej vojenskej služby v roku 1998. „Ja som však mal trému vždy, no zakaždým odišla hneď s prvým povelenom,“ spomenie muž, ktorý maturoval na potravinárskej priemyslovke v Nitre, promoval ako bakalár v odbore manažment bezpečnostných a poriadkových služieb,

magistra má z etiky profesijných činností a ktorý takmer celý svoj profesijný život zviazal s prezidentskou čestnou strážou.

Vzápätí sa pozdraví s poručíkom Jánom Václavom, ktorý velí šesťčlennnej jednotke prinášajúcej zástavu Slovenskej republiky a prezidentskú štandardu. Skontroluje, či sú pripravení dvaja trubači čestnej stráže. Slobodník Andrej Lukovský a slobodník Vladimír Češek sú sice takmer o dve hlavy nižší od svojich kolegov, ale ich výška nie je problém, keďže fanfáry na počesť prezidentiek zaznejú z palácového balkóna. No a ako inak, prichádza aj jednotka čestnej stráže v historickej rovnošate, ktorá zabezpečuje vnútorný špalier v paláci. Vojaci stoja na schodoch, ako aj pri dverách veľkej sály, kde bude protokolárne fotografovanie, zápis do kroniky, aj tlačovka. V zelenom salóne bude rokovanie prezidentských delegácií, v prijímacom salóne je všetko pripravené na slávnostný obed, no a dvojica vojakov čestnej stráže stojí aj pred zlatým salónom. Tu sa budú prezidentky zhovárať tête-à-tête, čo sa presadilo v diplomatickom jazyku z francúzštiny (tvárou v tvár) a po slovensky to jednoducho znamená, že budú hovoriť medzi štyrmi očami. „Vnútornému špalieru velí nadrotmajster Bc. Jozef Darila, dnes má narodeniny, verím, že si ich užije,“ usmeje sa mjr. Rakovič, ktorý snáď ovláda aj čísla topánok a obľúbený drink všetkých svojich kolegov.

A ešte niečo. Všetci príslušníci čestnej jednotky vedia, že na pozdrav gréckej prezidentky zborovo a mohutným hlasom odpovedia až vtedy, keď vzduchom zasvišti veliteľova šabl'a. Je jedno, či ich prezidentka pozdraví Sláva vlasti, vojaci, alebo im len kývne hlavou. A ich odpoveď? „Sláva!“ Len prezidentke Slovenskej republiky Čestná stráž prezidenta SR odzdraví pozdravom „Sloboda a sláva, pani prezidentka!“

Pod taktovkou prieskumníka

Veliteľ čestnej stráže plukovník Andrej Tvrdoň začína pred tromi desaťročiami v bývalom Prieskumnom prapore Vajnory ako člen hĺbkového prieskumu a výsadkár. V Leviciach velil jednotke pozemného prieskumu. Veliteľom prieskumnej

ru národnej bezpečnosti (dnes polície) podriadený ministerstvu vnútra. Hradnej strážii podriadenej rezortu obrany ostalo len plnenie reprezentačných úloh.

1952

Aj Hradná stráž bola prepodriadená ministerstvu vnútra.

1968

Po nadobudnutí Zákona o čs. federácii bola zriadená Čestná vojenská jednotka hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky – 318. strážny prapor. Najdlhšie bol podriadený Posádkovej správe Bratislava.

1990

Pražská Hradná stráž bola opätovne prepodriadená pod ministerstvo obrany.

1992

Príslušníci federálnej Hradnej stráže so sídlom v Prahe, ktorí mali slovenskú národnosť a mali záujem slúžiť v Armáde SR, boli 16. 12. prevelení k VÚ 4613 – Čestnej strážii Bratislavskej posádky.

1993

V Bratislave vzniká Pluk hradnej a čestnej stráže, od 1. 10. 1995 už len Pluk čestnej stráže. Miesto čestného stráženia bolo od 2. 3. 1993 na Bratislavskom hrade, od 24. 11. uvedeného roku to

bol Primaciálny palác. Od 30. 9. 1996 je miestom čestného stráženia Grassalkovičov (Prezidentský) palác.

2001

Od 1. augusta vzniká útvar Čestnej stráže prezidenta SR a útvar Čestnej stráže Armády SR, ktorý bol premenovaný na Čestnú stráž OS SR.

Zakladajúcim veliteľom Čestnej stráže prezidenta SR bol plk. Jaroslav Šmelko (1994 – 2005). Nasledovali plukovníci Rudolf Kebisek (2005 – 2010), Miroslav Ištván (2010 – 2017), Branislav Vavrínek (2018 – 2022) a aktuálnym veliteľom je od 1. marca 2022 plk. Andrej Tvrdoň.

Čestná stráž prezidenta SR počas výcviku v poli

roty bol aj v Štúrove s odbornosťou pyrotechnika. V štábe toľčianskej brigády sa špecializoval na civilno-vojenskú spoluprácu, aj na operačné plánovanie, bol nasadený v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine a popri tom, že bol zástupcom veliteľa mechanizovaného práporu v Nitre, z poverenia mu aj velil. Ako sa teda tento doslova „čistokrvný“ bojovník dostal k čestnej strážii?

„Celkom jednoducho. Oslovil ma predchádzajúci náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR generálporučik Vladimír Šimko, že by sa mu práve dôstojník ako ja hodil za náčelníka štábu k čestnej strážii. Otvoril sa mi celkom nový priestor. Namiesto strelieb či taktiky je ťažisko našej služby najmä na protokolárnych aktivitách, ale neľutoval som ani na minútu,“ dodá plukovník, ktorý by sa do jednotky čestného stráženia dostal len s prízmúrením troch očí. Meria totiž tri centimetre nad normu.

Pravdaže, aj čestná stráž má taktickú, streleckú, zdravotnícku, topografickú, logistickú či spojovaciu prípravu. „Naša zákonná úloha je nielen mierová, ale tiež vojnová. V mieri vykonávame najmä štátnoprotokolárne úlohy a čestné stráženie.

No vždy sme pripravení na ochranu prezidenta a obranu jeho sídla,“ zdôrazní plukovník, ktorý prevzal veliteľskú taktovku pred tromi rokmi. A ak mala čestná stráž aj v minulosti pomerne košatú spoluprácu s verejnosťou, vrátane humanitárnych aktivít a väzieb, on túto oblasť posúva ešte ďalej. Najskôr však začneme naplnenosťou jej štruktúry: „V súčasnosti sme na 80 percentách, čo vnímam aj v porovnaní s inými útvarmi ako veľmi pekné číslo. No neprišlo samé od seba. Snažíme sa chodiť na pohovory s kadetmi do akadémie, ako aj medzi vojakov počas ich základného výcviku. Ak splňajú parametre, ponúkame im pozíciu u nás. Tiež máme veľa podujatí pre verejnosť v rámci prípravy obyvateľstva na obranu štátu, ako aj počas regrutačných aktivít ozbrojených síl. Aj tu sme pripravení informovať každého, kto prejaví záujem o službu v našej jednotke.“

„Veľmi ma teší, že do aktivít na podporu koncepcie Príprava obyvateľstva na obranu štátu a regrutácie sa zapojili aj príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR. Nielen preto, že majú potenciál osloviť záujemcov o vojenskú službu, ale aj preto, lebo participujú na zvyšovaní úrovne povedomia obyvateľstva o krízových situáciách. Navyše veľmi atraktívnou formou, za čo im patrí veľké uznanie,“ oceňuje podplukovník Karol Brehovský z odboru mobilizácie a záloh sekcie ľudských zdrojov ministerstva obrany, ktorý má PONOŠ na starosti.

Ako dlho trvá, kým sa z bežného vojaka stane plnohodnotný príslušník čestnej stráže? „Je to od prípadu k prípadu, ale štandardný výcvik trvá dva mesiace. Potom by mal zvládnuť čestné stráženie pred palácom, vykonávanie plných počt. Je to o výdrži a odhodlaní. Takpovediac celý systém vojaka do krvi azda po roku, niekedy aj dvoch,“ porovnáva plk. A. Tvrdoň. A ako dlho trvá, kým na to všetko zabudne? „Myslím si, že na službu v čestnej strážii prezidenta sa nezapúda. Nie je nás až tak veľa, snažíme sa držať spolu a usilujeme sa o čo najkorektnejšie vzťahy. A to nielen v službe, ale aj mimo nej a po jej skončení. Vždy sme radi, keď na naše športové dni či predvianočné stretnutie prídu tiež bývalí príslušníci.“

ETA > < ANKETA > < ANKETA > < ANKETA > < ANKETA >

Je pre vás pôsobenie v Čestnej strážii prezidenta SR bežnou vojenskou službou, alebo aj vecou prestíže a cti?

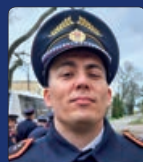
Slobodník Jakub Budinský
starší guľometník:

Stráženie, výcvik a ostatné úlohy sú súčasťou bežnej vojenskej služby. Nepopieram, najmä pri štátnoprotokolárnych akciách, keď prichádzajú predstavitelia druhých štátov, isté privilégium máme. Pravdaže, treba sa koncentrovať, mať výdrž, nie je to vždy jednoduché, no sme pri tom. A keď za istý čas prezidentka spomedzi nás odmení niektorých ľudí za ich službu, za

to, že do nej okrem bežných služobných povinností vkladajú aj kus seba, tak áno, vtedy je to aj uznanie, aj honor navyše.

Desiatnik Matúš Šogan
strážny – špecialista:

V čestnej strážii slúžim šiesty rok, v civile som predtým pracoval ako dispečer a neľutujem. Vybrali ma už na základnom výcviku, máme aj vojenskú prípravu, no viac poradovú. Momentálne som spokojný.

Desiatnik Roman Jusko
strážny – špecialista:

Pred 16 rokmi som mal ponuku nastúpiť do Nitry. Neakceptoval som ju s tým, že by som chcel slúžiť v čestnej strážii. Takmer to ohrozilo samotný nástup do armády. Po troch mesiacoch mi však prišiel list priamo z čestnej stráže, že ma berú. Nemýlil som sa. Páči sa mi tu skratka viac, ako by sa mi páčilo niekde inde.

Darcovstvo krvi je už tradíciou

Detské obrázky a vojenské srdcia

Ako príklad môže slúžiť benefičný ples Čestnej stráže prezidenta SR, ktorý sa konal formou teambuildingového podujatia. „Veľkou výzvou boli práve dve línie plesu. Tá prvá – veľmi som sa tešil, že pozvanie prijali aj naši vojaci druhého stupňa či slobodníci, rovnako ako podplukovníci či plukovníci. Pravdaže, z práce sa poznáme viac ako dobre, ale mohli sme sa zoznámiť aj s manželkami či s manželmi. Prišli aj bývalí velitelia našej čestnej stráže, ďalší jej príslušníci či velitelia vojenskej kancelárie prezidenta.“ Práve tá zmes energie mladosti a skúseností, spolu s dôstojnosťou a eleganciou, ako aj s výborným programom, vytvorila v Zimnej jazdiarni Bratislavského hradu úžasnú atmosféru. Posádkový ples v Bratislave bol stálicou plesovej sezóny už v predvojnových časoch a obnovená tradícia sa skončila jeho XIII. ročníkom v roku 2006. Zástupca veliteľa čestnej stráže prezidenta podplukovník Marián Mäsiar vie tiež porovnať, že Hradná stráž

Výťažok z benefičného plesu pre deti s onkologickými ochoreniami

Vojačka 2. stupňa Michaela Štefánová strážna:

Pred vstupom do ozbrojených síl som o tejto možnosti ani nevedela. Až na základnom výcviku. Zaujalo ma to. Máme aj vojenský výcvik, no je to aj

o prestíži slúžiť pre pani prezidentku. Ako dievča, ktoré nie vždy musí byť stavané na takpovediac čistú bojovú vojenčinu, som to vnímala ako lepší variant. Som veľmi spokojná aj s kolektívom, čo nemusí byť vždy a všade pravidlo. Chalani nám, dievčatám, ktoré sme prišli pred rokom, vo všetkom pomáhajú. Fajn je aj velenie. Nemám sa na čo sťažovať.

Desiatnik Juraj Mažgut ostreľovač – špecialista:

Pre mňa to na začiatku nebola vysnená práca. No keď som sa postupne do tohto typu služby dostával, tak som sa do nej až zamiloval. Som rád, že máme veľa telesnej prípravy, máme k dispozícii športoviská, to je ďalší z benefitov. Nosím síce okuliare, ale na čestné strázenie nastupujem so šošovkami. No keďže od marca zastávam funkciu ostreľovača, chcem investovať do svojho zdravia a dám si oči operovať. Aj preto, aby sa mi lepšie narábalo so zbraňou.

Velitelia Čestnej stráže prezidenta SR plukovníci B. Vavrínek, J. Šmelko, R. Kebísek, M. István a A. Tvrdoň

prezidenta Českej republiky už mala na Pražskom hrade 24 svojich reprezentačných plesov. „Naši pražskí kolegovia nás už tak trochu podpichovali, nech sa odhodláme aj my. Preto som rád, že to vďaka energii a odhodlaniu nášho veliteľa plk. Andreja Tvrdoňa, ďalších kolegov, ako aj Vojenskej podpornej nadácie, konečne vyšlo,“ ocení pplk. Mäsiar. A aká bola bratislavská reakcia veliteľa pražskej Hradnej stráže plukovníka gšt. Jaroslava Ackermana? Dvojslovná: „Smekám klobouk!“

„Už moji predchodcovia spolu so svojimi vojakmi štvrťstoročie rozvíjali spoluprácu s Centrom sociálnych služieb profesora Karola Matulaya,“ poznamená plk. Tvrdoň. „Jedna vec je priniesť finančný šek, za ktorý sme veľmi vďační, no druhá vec je vidieť vašich vojakov, ako našim klientom asistujú v bazéne, ako sa s nimi bláznia voziac ich vo fúríku na našom nádvorí, ako nám pomôžu, keď potrebujeme,“ ocenila na plese riaditeľka tohto bratislavského centra pre detských aj dospelých klientov Jana Čajágievová. „Keď počas pandémie covidu príslušníci čestnej stráže za asistencie Vojenskej hudby Ozbrojených síl SR pred oknami našich pacientov predviedli ukážkový program, bol to pre nich úžasný zážitok,“ pokračovala profesorka Alexandra Kolenová, predsedníčka správnej rady neziskovej organizácie Deti s rakovinou a prednostka Kliniky detskej hematológie a onkológie Národného ústavu detských chorôb. Prezidentská čestná stráž tejto klinike pomáha už od roku 2006. „V roku 2020 sme začali spolupracovať s občianskym združením Inšpirujeme svet zo Šurian, ktoré pomáha mládeži či mladým rodinám zo sociálne znevýhodneného prostredia, alebo so zdravotným znevýhodnením,“ dodáva plk. Tvrdoň. No a z benefičného plesu každá z týchto organizácií prevzala po 5 500 eur. A to aj vďaka benefičnej dražbe, kde boli v ponuke aj bežné farebné obrázky od detských pacientov a ktoré srdcia vojakov vydražili za také sumy, ktoré by ocenili aj profesionálni umelci.

Precíznosť, dôstojnosť, spokojnosť

Štrnásty marec 2024 po oficiálnom prijatí a slávnostnom obe-
de pokračuje pri pamätníku Brána slobody na Devíne, kde

Privítanie kolegov z pražskej Hradnej stráže

podplukovníčka Martina Šamaliková z Vojenskej kancelárie prezidenta SR podáva gréckej prezidentke Katerine Sakellaropulusovej hlásenie a príslušníci našej prezidentskej čestnej stráže držia pocty. Ich kolegovia, tak ako inokedy, keď je prezidentka na území Slovenska, budú pred Prezidentským palácom držať do 17.00 čestné strázenie. V lete je to do 18.00.

„Tak, ako to je u vojakov všetkých útvarov ozbrojených síl, aj v Čestnej strážii prezidenta SR musia byť profesionálmi na svojom mieste, musia precízne ovládať svoje povinnosti a plniť ich s plnou profesionalitou. O to viac, že sú výkladnou skriňou našich ozbrojených síl, ich hlavnej veliteľky a aj samotnej Slovenskej republiky. Preto sa v tomto útvaru v žiadnom prípade netoleruje nevhodné správanie ani v súkromí mimo služby, tobôž pri plnení služobných povinností,“ zdôrazňuje generálmajor Ladislav Dovhun, náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta Slovenskej republiky, ktorý je Čestnej strážii priamy nadriadený.

Je dôstojné a noblesné, keď príslušníci Čestnej stráže prezidenta nastupujú do služby pri protokolárnych aktivitách v neprehliadnuteľných audienčných uniformách, ktoré v roku 2008 vytvorila Helena Jurikovičová. Je paráda, keď sa s nimi

Sprevádzanie pútnikov v Lurdoch

v Bratislave, na Bradle či vo Vatikáne chcú fotografovať stovky návštevníkov či pútnikov, keď sú oblečení v historických uniformách, ktoré boli inšpirované obrazom dobrovoľníckeho kapitána Janka Francisciho Rimavského z obdobia povstania Slovákov za sebaurčenie v rokoch 1848 – 1849. „No nie je sa čím chváliť, že ak nerátame audienčné zbrane, naša bojová výzbroj je morálne zastaraná. Verím, že samopal vzor 58 a pištoľ vzor 52 čím skôr vymeníme sa výzbroj hodnú súčasnosti,“ bez okolkov prízvukuje plk. Andrej Tvrdoň. Zároveň však už s úsmevom dodáva, že sa veľmi teší zo záujmu o službu v jeho útvaru, z obrovského úsilia svojich ľudí odvádzať čo najprofesionálnejšiu prácu, za čo im všetkým ďakuje. Zároveň dodáva: „Blížila sa prezidentské voľby, čaká nás dôstojná rozlúčka s prezidentkou, inaugurácia nového prezidenta, pokračovať bude celá séria prijatí, ale to vieme a tvrdo sa na to pripravujeme tak, aby sme boli spokojní sami so sebou, no najmä, aby s nami boli spokojní tí, ktorým slúžime a ktorých reprezentujeme.“

Pavol Vitko

Foto: rtn. Marián Simeon, slob. Ondrej Dubníčka

14. 3. 2024, Devín: grécka prezidentka pri Bráne slobody

Slobodníčka Karin Obertová strážna:

Je to určite veľká pocta pracovať pre pani prezidentku, aj keď som vyrastala vo Zvolene a teraz slúžim v Bratislave. Do armády ma priviedol príklad môjho strýka a so svojou prácou som nadmieru spokojná.

Vojačka 2. stupňa Júlia Malinová strážna:

V Martine na základnom výcviku nám pred rokom premietali videá síce s náročnou prípravou, ale v tej elegancii a dôstojnosti som

sa hneď našla. Som z Prešova, pôvodne som chcela ostať na východe, ale nakoniec som rada, že sa mi vyskytla práve takáto možnosť vojenskej služby.

Desiatnik Tomáš Ferčák strážny – špecialista:

Pôvodne som slúžil v Michalovciach, ale čestná stráž ma lákala aj tým, že človek sa dostane na miesto, kam by sa inak nedostal a uvidí ľudí, ktorých by na vlastné oči inak neuvidel. Odlet či prílet prezidentky, samotné státie pred prezidentským palácom, ako aj rôzne akcie pre verejnosť vnímam fajn. Sme skratka špecifický vojen-

ský útvar a je mi cťou, že ma v roku 2016 doň vybrali. Navyše, v Bratislave sme sa už s priateľkou zabývali, som tu spokojný.

Čatár Tomáš Podobný

zástupca veliteľa družstva:

Pred 16 rokmi mi ponúkli funkciu v Leviciach, Nitre a v Bratislave. Aj keď to mám zo Zvolena najďalej sem, rozhodol som sa pre hlavné mesto a pre tento typ služby. S rodinou žijeme neďaleko, som spokojný. Vážim si službu všetkých ostatných kolegov vojakov a tak, ako sú na svoju špecializáciu hrdí oni, rovnako som na ňu hrdý aj ja.

100 slovenských Rimanov

Prví traja slovenskí dôstojníci vtedajšej Armády SR absolvovali NATO Defence College v Ríme už v roku 1993. Odvtedy ich bolo vyše stovky.

Vrátane našich generálov v aktuálnej činnnej službe Slavomíra Verčimáka, Ivana Baloga, Alexandra Kollárika, Ferdinanda Muriňa, Pavla Tökölyho, Jaroslava Kráma, Martina Remeša, Mareka Banasa či Tibora Králiku.

Chápať a spolupracovať

Čím si vzdelávacia inštitúcia NATO Defence College (NDC) udržiava už vyše sedem desaťročí výnimočné postavenie vo všetkých aliančných, ale aj partnerských krajinách? „Keď ju v roku 1951 založil jeden z hrdinov druhej svetovej vojny, americký generál Dwight David Eisenhower, ktorý bol v rokoch 1953 až 1961 prezidentom USA, mala v podstate rovnaký cieľ a poslanstvo, aké má aj dnes,“ ozrejmjuje plukovník Roman Kráľ. Slovenský dôstojník, ktorý v NDC pôsobí ako faculty advisor. Teda po našom niečo ako koordinátor či vedúci študijnej skupiny. Pokračuje: „Generál Eisenhower cítil potrebu vzdelávať vysokopostavených vojenských lídrov najmä v hodnostiach plukovník, aby po vzniku Severoatlantickej aliancie chápali, prečo je tu NATO. Aby mali povedomie o úlohách obranného zoskupenia, aby sa v rámci týchto úloh dokázali zladíť a rozhodovať, a zároveň aby vytvorili spolupracujúcu sieť.“

Škola sídlila pôvodne v Paríži. Po dočasnom vystúpení Francúzska z vojenských štruktúr NATO ju v roku 1966 presídlili do Ríma.

„Základom odovzdávania poznatkov v NDC je Senior Course. Trvá 21 týždňov bez prestávky od založenia inštitúcie. Plus jeden týždeň jazykovej prípravy pre tých, ktorí nie sú celkom doma vo vojenskej angličtine,“ ozrejmjuje plk. Kráľ. Absolu-

jú ho totiž aj vysokopostavení diplomati či štátni úradníci. „Poliak, Španiel, Dán, Maďar, Američan, Turek, Iračan, ako aj talianska námorná dôstojníčka, Francúz, ktorý velí jadrovej ponorke, všetci v hodnostiach plukovník či podplukovník, plus diplomatka z Egypta,“ vymenuje plk. Kráľ frekventantov svojej skupiny. Aj jej zloženie zodpovedá pravidlu, že 80 percent frekventantov pochádza z krajín Aliancie a pätina je z partnerských štátov. „Ich práca počas celého kurzu simulu-

Plukovník Milan Jankura a plukovník Roman Kráľ

je činnosť výboru v rámci NATO. S výzvou nájsť konsenzus v rôznych témach, ktoré denne riešia. Jedným z cieľov školy je totiž pripraviť lídrov na prácu v skutočných aliančných štruktúrach, a to aj s hľadaním spoločných riešení.“

Externisti a exkurzie

Na rozdiel aj od slovenského prostredia až 99 percent prednášajúcich v NDC prichádza z externých inštitúcií. „Škola pozýva expertov na dané témy, ak ide o konfliktnú oblasť, snaží sa, aby frekventanti dostali informácie z oboch uhlov pohľadu. Napríklad z izraelského, aj palestínskeho. Študenti po prednáškach kladú otázky, čo býva veľmi zaujímavé,“ poznamenáva plk. Kráľ.

Zaujímavé sú aj tri študijné cesty, ktoré sú súčasťou každého prestížneho Senior Course. Prvá, ťažisková, vedie na veliteľstvo NATO a strategické veliteľstvá Aliancie. Jej súčasťou je tiež Pentagon, Kapitol a sídlo OSN. Druhá „exkurzia“ s názvom European Perspective vedie do ďalších ťažiskových aliančných krajín, spravidla Spojeného kráľovstva, Francúzska či Nemecka. A tretia? „Voláme ju Partner Perspective a jej súčasťou sú novšie krajiny Aliancie a partneri. Teším sa, že vlni sme boli aj na Slovensku.“

Záverečnú prácu, Comity Study Project, vypracúva každá učebná skupina počas kurzu spoločne. Obhajuje ju v aule pred celým kurzom, ako aj štábom školy. „Najlepšia prezentácia je odmenená Eisenhowerovou cenou. Je to pre graduantov prestíž, satisfakcia a azda aj ďalší odrazový mostík.“

Slovenská kontinuita

Od roku 1990 škola organizuje aj dvojtýždňový kurz pre dvojhviezdičkových generálov, ako aj diplomatov na úrovni veľvyslancov a ich zástupcov z krajín Aliancie. Od roku 2012 aj pre tých z partnerských štátov. Existujú tiež rôzne modulárne kurzy. No Senior Course je stále ťažiskový a najprestížnejší. Na Slovensku je dokonca uznaný ako vojenské vzdelanie dosť učujúce na menovanie do prvej generálskej hodnosti.

„Škola podporuje tiež výskum a má veľkú sieť partnerských organizácií. Velí jej trojhviezdičkový generál. Dekan je civil na úrovni generála s dvoma hviezdami. V štruktúre samotného zabezpečenia kurzov pôsobí 155-členný personál zložený spolovice z domácich Talianov,“ konštatuje plk. Kráľ. Pôsobí tam aj šesť Francúzov či Dánov, štyria Američania, traja Kanadania a aj po jednom Čechovi a Slovákovi.

„Či by sme niečo podobné vedeli zorganizovať aj my? Mať viac prostriedkov, tak o tom nepochybujem,“ usmial sa plk. Kráľ, ktorý po veliteľských a štábných funkciách v Martine a dvojnásobnom nasadení v Kosove pôsobil v Liptovskom Mikuláši na rôznych pozíciách medzinárodného kurzu ISOC. Naposledy bol pred trojročným vyslaním v Akadémii ozbrojených síl náčelníkom oddelenia medzinárodných kurzov.

A náš aktuálny frekventant? „Najviac ma oslovil spôsob, akým škola organizuje kurz, teda imitácia práce v komisiách či výboroch, ktorá do značnej miery kopíruje prácu v jednotlivých výboroch NATO,“ konštatuje plukovník Milan Jankura. Dôstojník, ktorý okrem toho, že bol deväť mesiacov nasadený v operácii ISAF v Kábule a pôsobil v dôležitých pozíciách v kancelárii náčelníka generálneho štábu, aj štátneho tajomníka MO SR, má už za sebou trojročné vyslanie v aliančných štruktúrach v Heidelbergu či v Bruseli a štyri roky slúžil v NATO EOD COE v Trenčíne. Pravda, vtedy zastával nižšie pozície. A aká profesionálna budúcnosť ho čaká po absolvovaní senior kurzu? „Mám ostať ďalšie tri roky v Ríme ako jeden z mentorov tohto kurzu a odovzdávať frekventantom aj svoje skúsenosti. Je super, že tento kurz zažijem na vlastnej koži ako frekventant a je pre mňa cťou, že ak sa nič nestane, tak budem môcť reprezentovať Slovenskú republiku v takejto pozícii.“

Pavol Vitko

Foto: autor, Jakub Neubauer

December 2023: NATO Defence College na MO SR

Spolu a v bezpečí

Na naše otázky odpovedal aj veliteľ NATO Defence College v Ríme, dánsky generálporučík Max A. L. T. Nielsen:

Aké sú najväčšie výzvy vašej školy?

Najväčšou výzvou pre nás všetkých je, aby sme ostali spolu, aby sme boli jednotní. NDC máme aj preto, aby pracovala pre jednotu a súdržnosť Aliancie a všetkých rovnako zmýšľajúcich ľudí. Nemôžeme to brať ako samozrejmosť. Vyžaduje si to serióznu prácu a štúdium, aby ste vytvorili schopnosť interoperability ľudí, aby sme mohli spolupracovať v rámci Aliancie, ako aj so všetkými našimi partnermi. To je tá najväčšia výzva, to je to, o čo sa usilujeme.

Stretli ste sa v rámci svojho pôsobenia už so Slovákmí?

Áno, mal som tú možnosť niekoľkokrát. Chcel by som zdôrazniť, že pre NATO je dôležité, aby všetky naše národy boli silné. Nejde len o to, aby boli silné veľké krajiny ako USA alebo Spojené kráľovstvo, pretože NATO je 32 krajín a na všetkých záležitosti. Vráťane Slovenska.

Čo predovšetkým si z vašej školy odnášajú jej absolventi?

Lepšie pochopenie všetkých zložitých záležitostí, ktoré ovplyvňujú našu bezpečnosť. Musia mať o nich celkový obraz a potom musia mať guráž a schopnosti s nimi pracovať. Je to skutočne zložitá, čo sa odohráva v Rusku či Číne, čo všetko stojí za slovom terorizmus a podobne. V rámci komplexných súvislostí musia absolventi chápať aj jednotlivé detaily, aby mohli poskytnúť riešenia a schopnosti, ktoré nás všetkých udržia v bezpečí.

Ekvádorské zbrane pre Ukrajinu

Darovaniu, o ktorom sa rozhodlo na prelome decembra a januára, predchádzalo stretnutie prezidentov oboch krajín – Volodymyra Zelenského a Daniela Noboa 10. decembra. Za „ukrajinský a ruský šrot“, ako prezident Noboa označil sovietsku techniku určenú na darovanie, by mal Ekvádor dostať techniku a rôznu výstroj zo Spojených štátov v hodnote 200 miliónov dolárov.

Ekvádorský Mi-171 počas výcviku

prijmov z predošlého exportu prinútil Ekvádor od ďalších dodávok upustiť.

Šesť vrtuľníkov

Ekvádor len nedávno čelil úteku jedného z najväčších pašerákov drog a vodcu kartelu Los Choneros – Josého Villamara. Vzhľadom na obavy vlády z nepokojov v krajine zmietanej atentátmi a vojnami medzi drogovými kartelmi, v krajine vyhlásili stanné právo. Pre ekvádorskú vládu je tak v súčasnosti prevencia vzniku podobných konfliktov prioritou v rámci vnútornej bezpečnosti. Spojené štáty už v minulosti viacerým vládam Latinskej Ameriky dodali rôzne výrobky obranného priemyslu s cieľom zaistiť bezpečnosť v regióne – nielen pred potenciálnou občianskou vojnou, ale aj v boji proti priekupníkom drog. Je preto možné, že pomoc zo Spojených štátov príde v podobe vybavenia príslušníkov bezpečnostných síl (ako palné zbrane, nepriestrelné vesty či nočné pozorovacie prístroje) a nie ťažkej techniky.

V darovaní ekvádorskej techniky Ukrajine sa najčastejšie spomínajú helikoptéry Mil Mi-171. Údaje o aktívnej službe vrtuľníkov v službách ekvádorských síl sa líšia. Ako najvyšší počet sa udáva celkovo 11 helikoptér, deväť vo verzii Mi-17-1-V a dva kusy verzie Mi-171E, ktoré slúžia v 45. leteckej skupine. Na Ukrajinu má prísť šesť uzemnených vrtuľníkov, pričom zvyšné helikoptéry budú v aktívnej službe naďalej. Popri ruských vrtuľníkoch používa letectvo juhoamerickej krajiny niekoľko vrtuľníkov francúzskeho (resp. európskeho) výrobcu Aérospatiale (typy AS332, AS532, SA315, H225 a IAR 330 z rumunskej licenčnej výroby), Eurocopter (AS335, AS550 a AS555) a americké vrtuľníky firmy Bell (radý 214 a 412). Dovedna, okrem helikoptér Mil, prevádzkujú ekvádorské sily viac ako 30 vrtuľníkov.

PVO a delostrelectvo

Helikoptéry Mil nie sú jedinou sovietskou technikou vo výzbroji ekvádorských síl. Na konci 90. rokov získali z Ukrajiny protiletadlové systémy 9K33 Osa (v počte približne 15 kusov). Obdobné systémy protivzdušnej obrany medzitým darovalo aj Grécko výmenou za americkú vojenskú pomoc. V tomto prípade išlo taktiež o systémy Osa a systémy S-300, Tor či Hawk. Vzhľadom na to, že celý zoznam dodávky ekvádorskej pomoci Ukrajine ešte nebol zverejnený, je stále pravdepodobné, že pôvodne ukrajinské Osy, ktoré Ekvádor získal, skončia opäť na Ukrajine. Ekvádor taktiež prevádzkuje bližšie nešpecifikovaný počet hlavných samohybných prostriedkov ZSU-23-4, systémov kategórie MANPAD 9K32 Strela-2 a 9K38 Igla či hlavné prostriedky ZU-23-2 a ZPU-4. Vzhľadom na relatívne početnú protivzdušnú obranu krajiny, zloženej aj zo zbraní západného (ako Mistral či Oerlikon), ako aj čínskeho typu (prikladom je HN-5 kategórie MANPAD či hlavný kom-

Hovorkyňa ruského ministerstva zahraničných vecí Maria Zacharovová uviedla, že ekvádorská strana sa rozhodla „pod tlakom“. Zatiaľ čo Rusko tvrdí, že podľa zmlúv, vďaka ktorým Ekvádor sovietsku a ruskú techniku získal, nemôže túto výzbroj poskytnúť tretím stranám, Ekvádor verí, že na darovanie právo má. Podľa viacerých zdrojov časť darovanej techniky putovala z Ekvádora už koncom januára na palube transportného lietadla Antonov An-124. Ako reakciu Moskva obmedzila ekvádorský export banánov do Ruska – čo predstavuje 1/5 ekvádorského exportu a až 90 % z celkového importu banánov v Rusku. Práve rapidný pokles

Podľa zverejnených informácií používa Ekvádor svoje Mi-171 najmä na prepravu ťažkého materiálu

plet Typ 90), sa preto naskytla aj otázka možnosti dodania zbraní protivzdušnej obrany.

Ekvádor prevádzkuje taktiež približne 18 samohybných raketometov BM-21 Grad a niekoľko československých RM-70. Technický stav tejto techniky je však otázný, vzhľadom na to, že na verejnosti sa tieto typy techniky v krajine takmer neukazujú. Ukrajina v súčasnosti používa oba typy techniky – zatiaľ čo raketomety BM-21 ešte ako pozostatok sovietskej armády, RM-70 získala z Českej republiky.

Ďalší nasledovníci?

Ekvádor nie je jedinou krajinou, ktorá má vo výzbroji svojej armády sovietsku techniku. Krajiny Latinskej a Južnej Ameriky nakupovali výstroj a ťažkú techniku z bývalého východného bloku vo veľkom – dôvodom bola relatívne nízka cena, jednoduchá prevádzka a snaha Sovietskeho zväzu nakloniť si „krajiny tretieho sveta“ na svoju stranu.

Jedným z najväčších používateľov sovietskej techniky ostáva Peru. To bolo dlho jedinou krajinou z regiónu, ktorá Ukrajine poskytla humanitárnu pomoc – a to už v roku 2015. Podobne

Ekvádor používa aj československé RM-70, aké má v súčasnosti vo výzbroji tiež Ukrajina

ako Ekvádor, aj Peru sa spomína s možnými dodávkami leteckej techniky. Mi-2, Mi-17, Mi-171 a dokonca ťažké helikoptéry Mi-26 (podľa informácií už uzemnené) prevádzkuje peruánska armáda v počte niekoľko desiatok kusov. Mi-171 však patria medzi ťažšie peruánskej vrtuľníkovej flotily a je preto otáznne, či by sa ich krajina vzdala. Významnú časť letectva tvoria aj vrtuľové cvičné lietadlá ruskej výroby Iljušin Il-103. Popri pechotných zbraniach disponuje Peru aj niekoľkými kusmi hlavňovej protivzdušnej obrany sovietskej výroby a PVO kategórie MANPAD či raketami S-125. Základ tankového vojska tvoria staršie tanky typu T-55 a zopár kusov relatívne modernizovaných tankov T-55 s názvom Tifón 2a (modernizácia prebehla v spolupráci s ukrajinským charkovským závodom v roku 2009 a 2010).

Medzi najväčšími prevádzkovateľmi sovietskej, resp. ruskej a ukrajinskej techniky patrí taktiež Kuba, Nikaragua a Venezuela. Táto trojica krajín však zachováva vzťahy s Ruskom na dobrej úrovni a preto sa darovanie alebo predaj ich vojenského vybavenia na Ukrajinu neočakáva.

Jaroslav Cabuk

Sekcia obrannej politiky MO SR

Ekvádorské sovietske raketomety BM-21 počas cvičných strelieb

Nemecko splní dvojpercentný cieľ

Nemecko po prvý raz od roku 1992 splní cieľ Severoatlantickej aliancie a na obranu vynaloží dve percentá svojho hrubého domáceho produktu. Nemecká vláda vyčlení na obranu ekvivalent 73,41 miliardy dolárov. V absolútnych číslach to predstavuje 2,01 percenta HDP. Počas studenej vojny investovalo vtedajšie Západné Nemecko do obrany zvyčajne viac ako tri percentá HDP. Zvýšením výdavkov na obranu reaguje nemecká vláda najmä na inváziu ruských síl na Ukrajinu. Pe-

niaze budú podľa rezortu obrany okrem iného použité na nákup nových bojových vozidiel pechoty, fregát, ponoriek a najmodernejších viacúčelových bojových lietadiel F-35A.

Masívny nárast výdavkov Nemecka na obranu v súčasnosti umožňuje špeciálny fond v hodnote 100 miliárd eur. Očakáva sa však, že sa vyčerpá v roku 2027. Minister obrany Boris Pistorius preto nalieha, aby sa urýchlene vypracoval trvalý plán plnenia cieľov NATO.

..... Text a foto: TASR

USA predajú Indii drony za štyri miliardy

Hoci sa India v minulosti spoliehala na dodávky zbraní z Ruska, Spojené štáty jej schválili predaj najmodernejších bezpilotných lietadiel za štyri miliardy dolárov. Ide o 31 dronov typu MQ-9B SkyGuardian vyrobených spoločnosťou General Atomics. Predaj „zlepší schopnosť Indie čeliť súčasným i budúcim hrozbám poskytnutím bezpilotných pozorovacích a prieskumných hliadok na námorných trasách,“ uvádza sa vo vyhlásení ministerstva zahraničných vecí USA. Rokovania prebiehali niekoľko mesiacov. Indickí predstavitelia diskutovali o bezpilotných lietadlách aj počas minuloročnej štátnej návštevy indického premiéra Naréna-

dra Módího vo Washingtone. V Bielom dome ho vtedy privítal americký prezident Joe Biden.

Nórsko daruje Ukrajine komponenty NASAMS

Nórsko plánuje darovať Ukrajine ďalšie komponenty systému protivzdušnej obrany NASAMS. Konkrétne pôjde o desať veliteľských stanovišť FDC (Fire Distribution Center) a štyri odpaľovacie zariadenia rakiet v odhadovanej hodnote 3,45 miliardy nórskeho korún (vyše 300 miliónov eur), informovala agentúra Reuters s odvolaním sa na oznámenie nórskeho ministerstva obrany. Darovanie spomínaných komponentov bude ešte musieť schváliť nórsky parlament.

Systém NASAMS (National Advanced Surface-to-Air Missile System) vyrába nórska spoločnosť Kongsberg Defence & Aerospace v spolupráci s americkou firmou Raytheon. Vyvinuli ho v 90. rokoch na základe požiadaviek nórskej armády. Postupne sa rozšíril aj do iných krajín, napríklad do USA, Fínska, Holandska, Španielska alebo Ománu.

NASAMS je vysoko mobilný systém stredného až dlhého dosahu, určený na ochranu leteckých základní, námorných prístavov, obývaných oblastí a iných dôležitých pozemných cieľov. Od roku 2005 chráni aj hlavné mesto USA.

Severnej Kórei sankcie neprekážajú

Investigatívna organizácia Conflict Armament Research (CAR) uviedla, že pozostatky severokórejskej balistickej rakety objavené na Ukrajine obsahovali viac než 290 elektronických komponentov od spoločností sídlacích v Spojených štátoch a v Európe, vyrobených medzi rokmi 2021 a 2023. Sedemdesiatpäť percent týchto súčiastok bolo spojených so spoločnosťami začlenenými v Spojených štátoch, kým 16 percent komponentov bolo spojených s firmami v Európe. Severokórejské muničné továrne pracujú na plný výkon, aby mohli Rusku dodávať zbrane výmenou za potraviny a iné komodity, uviedol juhokórejský minister obrany Sin Won-sik. Podľa neho Severná Kórea od septembrového summitu Kim Čong-una a Vladimira Putina dodala do Ruska približne 6 700 kontajnerov tovarov. Prepravovať mohli približne tri milióny 152 mm delostreleckých granátov alebo pol milióna 122 mm delostreleckých granátov. Výmenou Severná Kórea dostáva potraviny a iné komodity, ako aj suroviny a súčiastky používané pri výrobe zbraní. Minister predpokladá, že Moskva poskytla Pchjongjangu aj technológie súvisiace s družicami.

Rusko nahrádza zostrelené lietadlo dronmi

Británia zlepši obranný systém

Británia zlepši obranný systém Sea Viper svojho vojenského námorníctva, ktorý použila na zostrelenie dronov vypálených jemenskými povstalcami v Červenom mori, uviedla britská vláda. Systém bude vybavený účinnejšími raketami s novou bojovou hlaviciou a aktualizovaným softvérom, ktorý umožní zostrelenie balistických rakiet. Námorná útočná skupina tak bude lepšie chránená a systém umožní sledovanie, zameriavanie a ničenie rôznych leteckých hrozieb vo vzdialenosti vyše 112 kilometrov. Modernizácia bude stáť takmer 500 miliónov eur a potrvá do roku 2032.

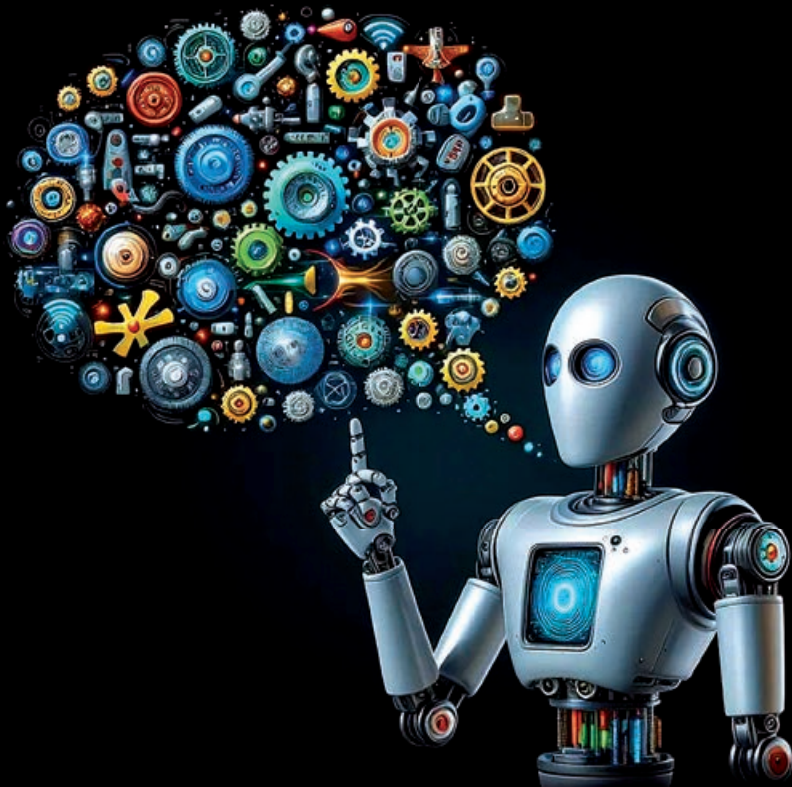
„Musíme sa prispôbiť zhoršujúcej sa situácii na Blízkom východe a zaistiť bezpečnosť Spojeného kráľovstva a našich spojencov a partnerov. Naša pevná a trvalá spolupráca s britským priemyslom zabezpečuje, že môžeme nasadiť najnovšie technologické možnosti kdekoľvek sú potrebné a zároveň podporiť stovky pracovných miest v krajine a posilniť tak prosperitu Spojeného kráľovstva,“ uviedol britský minister obrany Grant Shapps.

Ruská armáda sa na juhu Ukrajiny snaží nahradiť dronmi stratu druhého lietadla včasnej výstrahy a riadenia A-50. Radarové lietadlo A-50 bolo zostrelené nad Krasnodarským krajom 23. februára, 40 dní po tom, čo Rusko prišlo o prvý takýto stroj. Aktivita ruských prieskumných bezpilotných lietadiel je odvtedy veľmi vysoká. Snažia sa zhromažďovať informácie, ktoré A-50 už nebude poskytovať.

Rusko disponovalo len deviatimi strojmi typu A-50, ktoré môžu navádzať a riadiť ruské vzdušné útoky na Ukrajinu. Nie všetky tieto lietadlá však boli bojaskopné. Zničené lietadlo patrilo k modernizovanej verzii A-50U v hodnote 350 miliónov dolárov. Tieto lietadlá už Rusko nevyrába. Možno predpokladať, že na palube lietadla boli vycvičení špecialisti, ktorých nemožno ľahko nahradiť.

Pred rokom sa ďalšie lietadlo A-50 stalo terčom útoku na letisku v Bielorusku. K útoku sa prihlásil bieloruský odboj. Druhé lietadlo sa ukrajinskej armáde podarilo zničiť nad Azovským morom v januári, keď súčasne zasiahli lietajúce veliteľské stredisko Il-22M.

ROBOTY

V minulých častiach sme si ukázali, že momentálne najuniverzálnejšia forma umelej inteligencie LLM sa dá používať ako pomôcka, ktorá výrazne urýchľuje postupy, rovnako ako napríklad kalkulačka urýchľuje výpočty, alebo Photoshop urýchľuje spracovávanie fotiek. A jedna z oblastí, kde sa umelá inteligencia používa natívne, je robotika.

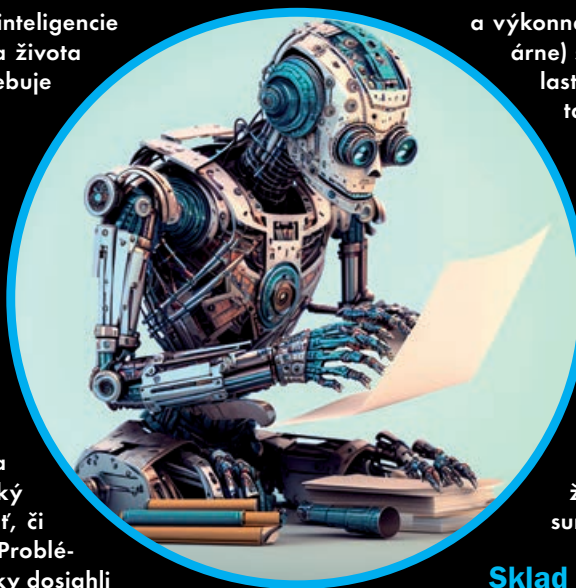
Už historicky sa vývoj umelej inteligencie spája a robotmi: neživá forma života vo virtuálnom priestore potrebuje fyzické telo.

30 za 3

Ak si odmyslíme robotické vysávače a robotické autá, v našom svete nie je veľa firiem, ktoré sa zaoberajú humanoidnými robotmi ako pomocníkmi v domácnosti (tak, ako to opísal Karel Čapek v RUR roku 1920). Asi najznámejšia je firma Boston Dynamics, ktorá roboty vyvíja už od roku 1992. Ich posledné výtvary sú naozaj dobré. Napríklad robot na vykladanie kamiónov či malý robotický „pes“, ktorý vie chodiť a kontrolovať, či strážiť. Alebo robot Asimo od Hondy. Problémom je, že nové firmy rovnaké pokroky dosiahli za pár rokov, či mesiacov. S využitím LLM. To znamená, že tridsať rokov vývoja zvládli za tri. Napríklad Tesla a jej Optimus sa dostali od statického prototypu na celkom schopného robota za rok a pol.

Ani vo sne

Vývoj technológií v poslednej dobe napomohol „kreácii“ humanoidných robotov: batérie sú lepšie, procesory sú menšie

a výkonnejšie, elektrické motory (aj tie lineárne) sú menšie a silnejšie. A vývoj v oblasti LLM umožňuje, aby sa roboti učili tak, že vidia ľudí niečo robiť. Žiadne náročné programovanie, ale univerzálne učenie. Napríklad skladať bielizeň, robiť kávu, variť. Problémom je, že máme stovky firiem, ktoré dobehli a predbehli „starých“ vývojárov. Za posledných šesť mesiacov dokázali ich reálne fyzické roboty veci, o ktorých sa nám pred rokom ani nesnívalo. A výroba takého robota už nie je drahá, čo znamená že napríklad firmy môžu znížiť náklady na výrobu a presunúť ľudí na dôležité posty.

Sklad v Brne

Predpokladá sa, že na konci roka 2024 budú na svete roboti, ktorí budú vedieť zastúpiť ľudí v bežných manuálnych činnostiach. Vtipné? Vtipné je, že Alza má pri Brne logistický sklad, kde pracuje 400 kolesových robotov a žiadny človek.

mjr. v zál. Peter Garaj
Senior System Engineer, Tachyum

Oddelenie rezortnej tlače pripravilo na rok 2024 stolový kalendár Naši hrdinovia. Pri príležitosti 80. výročia Slovenského národného povstania v ňom predstauje

menej známych účastníkov Povstania. Vďaka spolupráci s oddelením starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov MO SR sa náš kalendár dostal aj k veteránom, ktorých pripomína, prípadne k ich rodinám. Reakcie, ktoré nám od nich prichádzajú, si veľmi vážime.

Ďakujem krásne za kalendár, ktorý ma veľmi potešil. Veľmi si cením, že ste na môjho otca nezabudli a zaradili ste ho medzi

hrdinov SNP. Kalendár nám ostane ako pekná spomienka na neho, ako aj na ďalších veteránov, ktorí bojovali za našu slobodu. Prajem Vám veľa osobných a pracovných úspechov v roku 2024.

So srdečným pozdravom
Viera Vaššová, rod. Krutá

Rád by som sa vám v mene rodiny poďakoval za milú spomienku na SNP vo forme kalendára veteránov a zároveň touto cestou ocenil, že ste takto aj môjho otca zaradili medzi významné mená slovenského odboja.

S úctou
Vladimír Repčík

Bojiská napoleonských vojen

V rokoch 1792 – 1815 sa v Európe a čiastočne i v zámorí odohrávali rozsiahle vojnové konflikty, ktoré sa označujú ako koalície vojny. Ich hlavnými protagonistami boli vtedajšie európske mocnosti Francúzsko, habsburská monarchia, Veľká Británia, Rusko a ich spojení. V historiografii sa rozčleňujú na francúzske revolučné vojny (1792 – 1802) a napoleonské či protifrancúzske vojny (1803 – 1815). Kým francúzske revolučné vojny mali

spravidla obranný charakter, v prípade vojen vedených Napoleonom išlo o agresívne a koloniálne vojny s cieľom nastolenia francúzskej mocenskej nadvlády, ako aj teritoriálnych ziskov. Nová taktika a stratégia revolučnej francúzskej armády, ktorá musela od prvých dní obhajovať mladú republiku, vznikla vlastne z núdze. Na dôkladný výcvik masy odvedencov či dobrovoľníkov nebol čas. Vojaka oboznámili len s nevyhnutnými zásadami a vzápätí nasadili do boja. Takýto vojak, nezatažený kasárenským drilom ani šablónovitou bojovou činnosťou, sa na bojisku správal úplne prirodzene, strieľal z každej pozície, kryl sa a prekvapoval nepriateľa neočakávanosťou reakcií. Novú stratégiu a taktiku boja doviedol na vysoký stupeň dokonalosti Napoleon Bonaparte. Bol vojvodcom nevšedného talentu, ktorý zužitkoval ako generál, ako prvý konzul, aj ako cisár. V napoleonskom období sa zmenila technológia vojen a zmenili sa aj úlohy a charakter jednotlivých druhov vojsk. Vojna sa stala čoraz krvavejšou a smrtonosnejšou. Tieto sku-

točnosti reflektujú aj súdobé zobrazenia bojísk, ilustrujúce nástenný kalendár Vojenského historického ústavu. Jeho autorom je doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Zo zbierok Vojenského historického múzea

Reprezentatívna publikácia aj vo svojom druhom doplnenom vydaní predstavuje odbornej a laickej verejnosti výber dvesto zbierkových predmetov zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch a vo Svidníku. Príbehy jednotlivých zbierkových predmetov sú predstavené chronologicky od prelomu

19. a 20. storočia takmer až po súčasnosť. Autori približujú každý zbierkový predmet v danom historickom kontexte, zameriavajú sa na jeho vývoj, význam a úlohu pre československú armádu, Armádu SR a Ozbrojené sily SR. Výber predmetov zároveň reflektuje rozmanitosť zbierkového fondu a autori tak predstavujú nielen výzbroj a rôznu vojenskú techniku, ale aj výstroj, vyznamenania, bojové zástavy, rôzne malorozmerné predmety a na prvý pohľad menej významné militárie.

Komplexu takto spracovaných múzejných predmetov predchádza predhovor Viery Jurkovej – vedúcej autorky desaťročného odborného kolektívu a náčrt vývoja Vojenského historického múzea od jeho zriadenia v roku 1994 až do roku 2023, predstavuje jeho hlavné úlohy a činnosť. Publikáciu uvádza prolog riaditeľa Vojenského historického ústavu plk. Miloslava Čaploviča a uzatvára ju rozsiahly zoznam prameňov a literatúry. Do druhého doplneného vydania bol doplnený aj podrobný obsah.

Odznak Za bojový kontakt

Vojenský odznak Za bojový kontakt bol zriadený v roku 2015 a patrí do skupiny vojenských vyznamenaní.

Tento odznak možno udeliť profesionálnemu vojakovi na ocenenie výkonu služobných povinností, pri ktorých došlo k bojovému kontaktu s protivníkom a profesionálny vojak pri vedení paľby iniciatívne vykonával činnosť, ktorá viedla k ochrane zdravia a života príslušníkov vlastných jednotiek, ako aj spojeneckých jednotiek, alebo poskytoval prvú pomoc zraneným, pričom bol ohrozený jeho život alebo zdravie. Taktiež je možné udeliť ho aj príslušníkovi ozbrojených síl cudzích štátov, kolektívu osôb, štátnemu občanovi Slovenskej republiky alebo cudzincovi, ak pri spolupráci s ozbrojenými silami došlo k bojovému kontaktu s protivníkom, ktorí sa významným spôsobom podieľali na spolupráci s ozbrojenými silami. Vojenský odznak Za bojový kontakt udeľuje náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

Popis odznaku:

Vojenský odznak Za bojový kontakt má tvar kruhu, je jednostranný a nemá stupne. Na líčnej strane sú do kruhu vpravo a vľavo umiestnené obrnené ruky (ľavá a pravá), držiace skrížené meče symbolizujúce kontakt (boj). V strede je umiestnený štátny znak SR. Reverzná strana odznaku, ktorá nemá výzdobu, obsahuje miesto na matričné číslo a pripínací mechanizmus. Odznak má priemer 40 mm a je vyrobený zo strieborného matovaného bieleho kovu (falošné striebro) a jeho hrúbka je 2 mm. Zmenšenina (miniatura) má malý pripínací mechanizmus, ktorého priemer je 15 mm a jeho hrúbka je 1,5 mm.

Autorom odznaku je slovenský výtvarník, sochár a medailér Mgr. art. Peter Valach.

Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

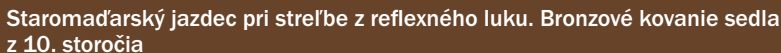

V súdobých písomných byzantských a arabských prameňoch sa najčastejšie mylne označovali ako Turci, v západných kronikách zasa ako Avari alebo Huni. Boli to však Maďari.

Starí Maďari boli pri obsadzovaní Karpatskej kotliny – maďarská historiografia označuje tento proces ako zaujatie vlasti (honfoglalás) – a zápätí aj na koristníckych výpravách po celej Európe úspešní predovšetkým vďaka

Podstata úspechov maďarského vojska tkvela vo veľkej pohyblivosti a rýchlosti, čo dokázalo využiť strategicky aj takticky. Ďalším dôvodom úspešnosti starých Maďarov bola pomerne veľká početnosť ich jazdeckého vojska a hromadné používanie zbraní ďalekého dosahu. Každý jazdec dokonale ovládal strelbu lukom aj v rýchlom poklese, posediačky či vzpriamený na strmeňoch.

Vojenská organizácia starých Maďarov sa opierala o kmeňové zriadenie. Ich kmeňový zväz sa podľa tradície skladal zo siedmich staromaďarských kme-

Tábor býval pre prípad nečakaného napadnutia zabezpečený strážami, ktoré boli na všetkých stranách, hlbkovo sa členili, takže zasahovali do väčšej vzdialenosti od tábora. Spojenie vzdialenejších oddielov sa zabezpečovalo v noci horiacimi vatrami, cez deň dymom, signálmi, zástavkami a zvukom rohov.

Na boj zblízka sa používala šabľa, bojová sekera a takmer dva metre dlhá kopija. Najstaršie šable aj s rukoväťou

Časť z monumentálnej panoramatickej romantizujúcej maľby Árpáda Fesztyho z roku 1895 znázorňujúcej príchod Maďarov na čele s Árpádom do Karpatskej kotliny

mali okolo 90 cm a ich čepeľ, široká okolo 5 cm, bola mierne zahnutá. Bojová sekera (fokoš) mala reznú stranu dvakrát širšiu ako tupá strana. Brnenie bývalo z kože alebo plsti, posité gombíkmi alebo sponami z bronzu, medi či striebra. Hlavu bojovníka chránila prilba z bronzu alebo čapica zo silnej plsti, zosilnenej všitými zlatými alebo striebornými platničkami. Malý orientálny okrúhly štít z dreva bol potiahnutý kožou, nízke sedlo s drevenou kostrou bolo potiahnuté brezovou kôrou.

Maďari nepoužívali ostrohy, koňa riadili tlakom na ramená a poháňali bičom, mali však zubadlo, uzdu a úzke pevné strmene. Väčšina výzbroje a výstroja maďarských bojovníkov bola vyrobená ich domácimi remeselníkmi, iba menšia časť pochádzala z importu alebo z koristi. Po príchode do Karpatskej kotliny a po bojových stretnutiach s inými národmi začali používať aj ukořistené zbrane, najmä meče.

Ofenzívny spôsob boja

Spôsob boja starých Maďarov bol ofenzívny, no neusilovali sa útočiť za každú cenu. Pri silnom odpore nepriateľa ustupovali a potom útoky opakovali. K boju zblízka pristupovali až po príprave spočívajúcej v hromadnej strelbe lukmi. Nevyhýbali sa ani boju v noci. Zálohy spravidla umiestňovali na skrytých miestach, alebo ich posielali obchvatom na vzdialenejšie miesta, z ktorých mohli napadnúť krídla či tyľ protivníka.

Súčasťou maďarskej taktiky bolo využívanie momentu prekvapenia. Veľmi častým taktickým manévrom bolo predstieranie ústupu. Ak sa Maďarom týmto spôsobom podarilo vylákať protivníka, aby ich prenasledoval, čím sa zväčša

porušili jeho uzavreté šíky, v príhodnej chvíli bleskurýchlo prešli z ústupu a obrany do útoku. Po úspešnom boji vytrvalo prenasledovali nepriateľov; neuspokojili sa s ich ústupom alebo zahnaním, snažili sa ich úplne zničiť.

Maďari boli nebezpečným súperom svojich susedov. Mali najväčší podiel na rozvrátení Veľkej Moravy roku 906 a vážne ohrozovali aj Východofranskú ríšu. Napätie vyvrcholilo v lete roku 907 v bavorsko-maďarskej vojne v bitke pri Bratislave. Ako zaznamenal letopisec v Salzburských análoch: „Najhoršia vojna sa odohrala pri hrade Preslava vo štvrtý deň júlových non.“ Maďari v tejto bitke presvedčivo zvíťazili a zničili bavorské vojsko. O život prišiel bavorský vojvoda Liutpold, salzburský arcibiskup Teotmar, freisinský biskup Udo, sabenský biskup Zachariáš a padli aj viacerí bavorskí grófi. Vďaka tomuto prenikavému víťazstvu sa Maďari stali hegemónmi v Karpatskej kotline. Odtiaľ podnikali časté vojenko-koristnícke

nájazdy na Balkán a najmä do západnej Európy.

Na koristníckych výpravách sa nikdy nezúčastňovala vojenská hotovosť celého kmeňového zväzu, ale zväčša iba bojovníci jedného kmeňa. Preto sa stávalo, že v krátkom čase vyrážalo z Karpatskej kotliny viacero maďarských oddielov rôznymi smermi. Od 30. rokov 10. storočia sa západoeurópske vojská postupne naučili čeliť maďarskému spôsobu boja a dokázali koristnícke maďarské oddiely odraziť či poraziť.

Závažná bitka

Rozhodujúcou udalosťou sa roku 955 stala bitka pri rieke Lech neďaleko Augsburgu, kde silné 10-tisícové obrnené jazdecké vojsko vedené nemeckým kráľom Otom I. uštedrilo zdrvivú porážku maďarským jazdeckým oddielom v sile 25-tisíc jazdcov. Dôsledkom tejto bitky bola aj skutočnosť, že maďarské koristnícke výpravy na Západ ustali a v maďarskom kmeňovom zväze sa výraznejšie presadila moc rodu Árpádovcov.

Vojensky oslabení Maďari sa po porážke pri Lechu ocitli v existenčnej kríze. Možnosť pravidelného lúpežného koristenia sa pre nich skončila a expanzívne pastierstvo v stredoeurópskych podmienkach ich nedokázalo všetkých uživiť. Maďari museli zanechať kočovníctvo a osvojovať si poľnohospodársko-remeselný spôsob života. Pod vedením Árpádovho pravnuka veľkokniežaťa Gejzu sa začalo obdobie postupného budovania základov uhorského štátu, ktoré sa v roku 1000 završilo vznikom kresťanského Uhorského kráľovstva.

Legendárni náčelníci siedmich staromaďarských kmeňov podľa Obrázkovej kroniky zo 14. storočia

doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Poručíčku Zaťkovú po ukončení dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl slávnostne pasoval rektor AOS plukovník gšt. Aurel Sabó

Dekanka v rovnošate

Poručíčka Katarína Zaťková bola 12. januára po ukončení dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika Liptovský Mikuláš vyradená ako poručíčka a ustanovená do funkcie dekanke veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene.

Rodáčka z Chmeľova v okrese Prešov priznáva, že cesta k tomu nebola jednoduchá. „Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave som ukončila v roku 2005 a nastúpila som ako kapláňka do Krupiny. A potom som sa stala farárkou a postupne seniorkou Hontianskeho seniorátu v Pliešovciach. Až do minulého roku. Teda východniarka, ktorá študovala na západe Slovenska, nakoniec zakotvila v jeho strede,“ konštatuje Katarína.

Na skok od Lešte

Obec je doslova na skok do Centra výcviku Lešť, kde mnohí jej obyvatelia pracujú. Ďalší vo Vojenských lesoch, ktoré majú svoje sídlo práve v obci. „Pri krstoch som zisťovala, že rodičia často pracujú vo vojenskom prostredí. Bola som sa v Lešti pozrieť aj ja,“ hovorí. A čo, alebo skôr kto ju presvedčil vstúpiť do ozbrojených síl? „Svojím spôsobom dnešný generálny duchovný Ústredia EPS v OS SR a OZ SR plukovník

nik Viktor Sabo. Vtedy pôsobil v AOS Liptovský Mikuláš a so študentmi – kadetmi často chodieval v lete na výcvik na Lešť. A nedele slúžieval u nás v kostole Služby Božie. Veľa sme sa rozprávali o službe duchovných medzi vojakmi doma i v zahraničných misiách. Zaujali ma jeho skúsenosti a zážitky zo zahraničia,“ priznáva.

A ako si spomína na „presvedčanie“ plukovník Viktor Sabo? „Spoznali sme sa počas štúdia na Evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave. S mojou manželkou sme boli v roku 2002 vyslaní do cirkevného zboru Východná, kde slúžime (ja vypomáham) dodnes. Keďže som v roku 2006 vstúpil do OS SR, uvoľnilo sa miesto kaplána vo Východnej. A práve Katka mala po skončení štúdia nastúpiť na spomínané miesto. Napokon ale išla za kapláňku do Krupiny, neskôr farárku do cirkevného zboru Pliešovce. Tam zastávala aj funkciu seniorky v Hontianskom senioráte. Do výcvikového priestoru Lešť som chodil každý rok počas leta na sústredený polný výcvik kadetov z AOS. So študentmi som vždy navštívil aj neďaleké Pliešovce a počas nedele som tam aj slúžil na Službách Božích. Katka ma raz oslovila, že by sa chcela stať policajnou farárkou. Už vtedy som si v duchu pomyslel: Tebe by patrilo ísť do vojska a nie do polície. Tak začal proces vysvetľovania – prehovárania. Stalo sa to, pripomeniem istotne nie mojimi argumentmi, ale vedením Boha Ducha Svätého, že úspešne absolvovala celý výcvik a nastúpila na miesto výkonu na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene,“ objasňuje celý proces plukovník Viktor Sabo.

Rodina ma podržala

Čo hovorili známi a rodina, keď im Katarína oznámila: Idem do armády? „Boli rozporuplné reakcie. Vytvorili sa dve skupiny. Jedna mi fandila a podporovala ma. Vedela som, že keď bude najhoršie, pomôžu. A druhá spochybňovala moje rozhodnutie aj vzhľadom

Dve nové farárky Ústredia EPS v OS SR (vľavo por. Lucia Martonová)

V priestoroch AOS Liptovský Mikuláš s generálnym duchovným Ústredia EPS v OS SR a OZ SR plukovníkom Viktorom Sabom (vľavo) a ďalšími duchovnými

na vek a fyzické nároky výcviku. V šoku boli domáci v Pliešovciach, lebo som tam bola dlho. Zvykli sme si s ľuďmi na seba a povedala som im to na poslednú chvíľu. Keď som už mala istotu. Mno-

S katolíckym kolegom majorom Pavlom Lukáčom

hých sa dotklo, že som im skôr neoznámila, bol to pre nich šok," priznáva.

Je veľmi rada, že rodina ju podržala. Videli, že od začiatku minulého roku sa snažila na základnú výcvikovú školu v Martine čo najlepšie pripraviť aj po fyzickej stránke. „Začala som cvičiť, aby som napríklad čo najlepšie v mojom veku odbehla 12-minútový beh. Zohnala som si osobného trénera, cvičila. Postupne to bolo aj na mojej figúre vidieť. Ľudia v cirkevnom zbore sa ustarostene pýtali, čo mi je, či nie som náhodou chorá. Šírili sa reči: Niečo sa s našou farrárkou deje. Som vydatá 10 rokov. Moje rozhodnutie bolo spočiatku šokom aj pre manžela, ale potom to prijal. Navyše, pracuje ako civil v Centre výcviku Lešť, takže vojenské prostredie predsa len pozná. Len poznamenal: Katka, bude to náročné, zvládneš to? Ale aj tým ma motivoval, najmä keď videl moje nasadenie a odhodlanie," spomína 41-ročná duchovná.

Ako prežila nástrahy základnej výcvikovej školy? „Všetci mi rozprávali, aké náročné a ťažké to bude pre mňa, lebo predsa len nie som najmladšia. Najnáročnejšie boli prvé týždne. Zvyknúť si na prostredie, na vojenský re-

žim," priznáva. Podľa nej jej veľmi pomohlo, že našla skupinu budúcich vojenských duchovných, ktorí si pomáhali a navzájom sa ťahali. Boli tam dve budúce vojenské evanjelické farrárky a štyria duchovní pre ordinariát. Vytvorili si vlastnú malú duchovnú komunitu v rámci základného výcviku. V tejto tradícii pokračovali aj počas kurzu DKVŠ v Liptovskom Mikuláši. Priznáva, že aj vďaka nim nakoniec všetko zvládla.

Spolupráca duchovných

Keď sa Katarína zamýšľala nad tým, čím ju plukovník Sabo zlákal, konštatuje, že napríklad aj tým: Budeš predsa chodiť aj na Lešť, nebudeš celkom ďaleko od svojich ľudí. „Som rada, že som vo Zvo-

Pri sviatočným Službách Božích

lene. Bývame na fare, ale ak príde nový pán farrár či farrárka, tak ju uvoľním. V Pliešovciach máme aj vlastný byt. Je to tak na pol ceste: Ja chodím z Pliešoviec do práce do Zvolena a manžel na druhú stranu na Lešť.“

Priznáva, že pokiaľ ide o vojenskú problematiku asi sa bude učiť stále, celý život. „Je to pre mňa nová, zaujímavá, ale zároveň aj náročná výzva. Budem musieť rozvinúť aj svoje jazykové vedomosti.“

Prvý dojem často predurčuje ďalšiu spokojnosť v práci. „Na veliteľstve ma prijali veľmi pekne. Som rada, že mám vedľa seba dobrého, skúseného katolíckeho kolegu majora Pavla Lukáča. Má navyše aj vojenskú strednú školu. Do všetkého ma ochotne zasväčuje a je mi veľkou oporou. Som rada, že je tu, oboznamuje ma aj s útvarmi, ktoré patria pod naše veliteľstvo po celom Slovensku.“

Jozef Žiak

Foto: archív K. Z.

Spoločná ekumenická bohoslužba v kaplnke veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene

Deti zla

Na rozdiel od minulého a predminulého ročníka, nedominovala Berlinale tohto roku vojna na Ukrajine, ale skôr hľadanie východísk, spôsobov spolunažívania rozličných postojov, názorov a hodnôt bez agresivity a násillia.

Berlínsky festival sa počas 74 rokov svojej existencie rozrástol na najväčšie filmové podujatie na svete. Také veľké, až sa ho organizátori rozhodli redukovať. A tak v oficiálnom programe tohto roku nebolo vyše 400 filmov, ale „len“ 239. Ďalších 664 premietli obchodníkom na Európskom filmovom trhu, ktorý je tradičnou súčasťou Berlinale. Za prvých sedem dní desaťdňového podujatia sa predalo viac ako 271 500 vstupeniek s priemernou cenou 10 eur.

Redukcia sa dotkla aj najsledovanejšej prehliadky – medzinárodnej súťaže. Porota v nej tohto roku hodnotila dve desiatky hraných a dokumentárnych celovečerných filmov. Zlatého medveďa získal francúzsko-senegalsko-beninský dokument Dahomey o návrate historických artefaktov a umeleckých diel, ukoristených v minulosti európskymi kolonizátormi, do dnešného Beninu.

Vojna zo smetiska

Strieborného medveďa porota udelila francúzskemu režisérovi Brunovi Dumontovi za drámu *The Empire*, nakrútenú vo francúzsko-nemecko-taliansko-portugalskej koprodukcii. Provokatér Dumont tentoraz vzal príbeh veľkorozpočtovej fantastickej ságy o súboji síl dobra so zlom a vyzrával ho na realistickom pozadí skromnej súčasnej severofrancúzskej rybárskej dediny. Ba čo viac – zlí démoni aj bojovníci dobra si zapožičali telá vidiečanov, žijúcich v rómskej osade na kraji dediny. Strapatí ufúlaní potetovaní muži v montérkach a zmaľované ordinárne ženy či prosté staré vidiečanky však bojujú prostriedkami, za ktoré by sa nehanbili ani *Hviezdne vojny*. Triky sú hollywoodsky veľkofilmové. Nechýbajú obrovské bojové vesmírne lode ani

laserové meče. Uprostred neľútostnej vojny o budúcnosť všehomíra sa tmolí dvojica popletených, neschopných a nič nechápajúcich policajtov. Čím neskutočnejšie a hlúpejšie to celé vyzerá, tým lepšie. Kontrast naturalizmu s fantastickými konštrukciami nielenže ukazuje hlúposť a zbytočnosť veľkej časti súčasnej tzv. komerčnej filmovej zábavy, ale poukazuje i na to, že obyčajný všedný ľudský život je dôležitejší, silnejší a napínavejší, ako ktoréhoľvek dobrodružstvo komiksových superhrdinov. Pravdaže, takmer dvojhodinové Dumontove *Impérium* si vyžaduje veľmi tolerantného, ostrieľaného a motivovaného diváka.

Trocha hrocha

Escobarov hroch Pepe – nepriateľ kolumbijského ľudu

Anamaria Vartolomei v snímke Bruna Dumonta *L' Empire*

Viete si predstaviť, že by vám ako vojakovi Ozbrojených síl SR prideliť úlohu zneškodniť uprostred slovenských hôr divokého hrocha? V povodí Amazonky žije všeličo (o mnohom ešte stále ani netušíme), ale hrochy celkom isto nie. No oddiel kolumbijskej armády má práve tento rozkaz – zneškodniť nebezpečného hrocha, ktorý ohrozuje miestnych rybárov. Znie to divoko, ale na rozdiel od Dumontovho *Impéria* sa film dominikánskeho scenáristu, režiséra a strihača Nelsona Carla de los Santos Ariasa zakladá na skutočnosti! V 80. rokoch minulého storočia si kokaínový barón Pablo Escobar nechal z Afriky doviesť skutočné hrochy. Choval ich vo svojej súkromnej zoo v haciende Napoles. Po jeho smrti zvieratá ostali odkázané samé na seba, ale v tropických riekach povodia Amazonky nemali prirodzených nepriateľov a veselo sa množili. Rovnako sa však začali množiť aj správy o útokoch na ľudí. Agresivitou sa vyznačoval najmä mladý hroch, podľa televízneho kresleného seriálu zvaný Pepe. Napriek protestom ochrancov zvierat padlo rozhodnutie zneškodniť ho.

No vysvitlo, že ani pre neohrozených kolumbijských vojakov to nebude jednoduchá úloha.

Hoci sa film odohráva v Kolumbii, podieľali sa na ňom Dominikánska republika, Namíbia, Francúzsko a Nemecko. Režisér ho rozpráva z pohľadu hrocha Pepeho – od safari v Afrike a cestu cez oceán, až po skon. Film spája sociálny dokument, grotesku, drámu, akčné bojové scény aj metafyzické uvažovanie o podstate bytia do ťažko uchopiteľného celku, poznačené „hroším“ pohľadom na svet a v Berlíne si vyslúžil Strieborného medveďa za réžiu.

Červený orchester

V roku 2005 si z Berlinale dvoch Strieborných medvedov odniesla historická dráma *Posledné dni Sophie Schollovej* o mladej nemeckej bojovníčke proti nacizmu z čias Tretej ríše, členke odbojovej skupiny Biela ruža. Teraz sa o ocenenie uchádzala ďalšia podobná nemecká snímka *In Liebe*,

Liv Lisa Fries a Johannes Hegemann ako antifašisti z drámy Andreasa Dresena *In Liebe*, *Eure Hilde*

Eure Hilde. Scenáristka Laila Stielerová sa inšpirovala skutočnými udalosťami z Berlína roku 1942, keď gestapo rozkrylo a zlikvidovalo odbojovú skupinu Červený orchester, prepojenú s Moskvou. Jej členmi boli mladí ľavicovo orientovaní idealistickí Nemci, mnohí z nich aj v uniformách Wehrmachtu. Okrem pokusov o kontakt s Červenou armádou prostredníctvom ilegálnej vysielacky monitorovali sovietske rozhlasové vysielanie, oslovovali listami príbuzných vojakov zajatých na východnom fronte, vylepovali plagáty a rozširovali letáky. Mladučká Hilde sa do hnutia zapojí najmä z lásky k manželovi Hansovi. Zatknutie prichádza v čase jej pokročilého tehotenstva, nasleduje uväznenie, pôrod, súd a poprava. Skúsený režisér Andreas Dresen napriek nezanedbateľnej úlohe mladých vojakov – odbojárov nenakrútil vojnový, ale v podstate civilný film. Vyhol sa čierno-bielemu schematizmu. Väzenskí dozorcovia, dozorkyne, lekári, ba i sudcovia a kati sú napospol celkom obyčajní ľudia nepoznačení hitlerovským fanatizmom. Proti svojej vôli sú koleskami v obľudnom mechanizme národného socializmu, ktorý im nedáva inú možnosť, len šíriť utrpenie a zlo. Aj v citovo najvypätejších chvíľach ostáva film vecný, prostý, bez emocionálneho vydierania a lacnej manipulácie. Titulnú postavu Hilde Coppiovej suverénne stvárnila hviezda seriálu *Babylon Berlin* Liv Lisa Friesová. Pred nakrúcaním sa stretala a zhovára s Hildiným skutočným synom Hansom Coppim juniorom, ktorý prežil popravu rodičov, vyrástol v nemeckej demokratickej republike a bol tiež hosťom slávnostnej premiéry filmu.

Piesňou za mier

Mimo súťaž, v exkluzívnej prehliadke noviniek známych autorov, sme videli britsko-taliansko-nemecko-americkú sním-

ku *Turn in the Wound* amerického režiséra s talianskymi koreňmi Abela Ferraru – poetickú mozaiku performancií, poézie, hudby a dojmov ľudí o vojne. Hľadá aspoň nejaký zmysel v nekonečnom utrpení a konfliktoch, ktoré odrážajú minulosť i súčasnosť ľudstva. Je Ferrarovým pohľadom na večné hľadanie slobody proti nočnej more útlaku a vojenskej sily. Pesničkárka Patti Smith číta z diel Antonina Artauda, Reného Daumala a Arthura Rimbauda ako protipól autentických svedectiev vojakov a civilistov z bojových zón Ukrajiny a prezidenta Volodymyra Zelenského.

„Keď sa dalajlámu spýtali, ako môže pomôcť svetu, odvetil: Tak, že sa stanem lepším človekom,“ povedal o svojom filme Ferrara a pokračoval: „Keď vidím Patti Smith, poetku, speváčku, matku – či prezidenta Zelenského, ako pokorne vládne, chcem to, čo majú oni, chcem byť blízko nich, učiť sa od nich, filmovať ich. Vojna je síce ďaleko od mojej bezprostrednej reality, ale je realitou pre príliš veľa ľudí, ktorí sú rovnakí ako ja. So smrťou a deštrukciou možno bojovať iba ich opakom: láskou, súcitom, empatiou, poéziou, filmami.“

Zrodení do vojny

Na Ukrajine sa odohráva aj slovensko-česko-nemecko-ukrajinská koprodukčná dráma *Redakcia* režiséra Romana Bondarčuka o mladom biológovi, ktorý v tieni ruskej agresie odhalí pri boji o záchranu ohrozených stepných hľodavcov zločin a musí bojovať proti presile zla, zbabelosti, korupcie a oportunizmu.

Zábery na ruskými vojskami rozbombardované mestá, dediny, chrámy a kláštory uvádzajú celovečernú obrazovo-hudobnú esej ruského režiséra Viktora Kossakovského *Architecton*. Ak do dnešných čias hrdo stoja megalitické stavby, pyramídy i antické chrámy, prečo dnes budujeme stavby, ktoré zakrátko sami ničíme? Ak architektúra predurčuje náš život, čo o nás prezrádzajú súčasné škatule zo skla, kovu a betónu? Ako sa môžeme vymaniť z tohto začarovaného kruhu povrchnej tvorby a rýchleho bezcitného ničenia?

Odlišný pohľad na vojnu si zvolila dánska dokumentaristka Birgitte Stærmose. Jej celovečerný časozberný film *Afterwar* je výsledkom pätnásťročného mapovania osudov detí, ktoré sa narodili v Kosove počas vojny. Xhevahire, Gëzim, Shpresim a Besnik rastú, dospievajú a robia všetko pre to, aby prežili. Akých ľudí z nich vyformuje kruté prostredie, do ktorého sa narodili a v ktorom vyrastali? Kto sú? Aké hodnoty vyznávajú? Akú budúcnosť pre náš svet nesú vojnové deti? To sú hlavné otázky 85-minútového škandinávsko-kosovského filmu, ktorý dokonale charakterizoval celý 74. medzinárodný filmový festival v Berlíne.

Miloš Ščepka

Foto: IFFB Berlin

Abel Ferrara, Patti Smithová, Volodymyr Zelenskij a bezmenné obeť vojny uvažujú o násilí, zle a beznádeji vo filme *Turn in the Wound*

Kríza v Červenom mori

Dávid proti Goliášovi?

Strategické námorné obchodné cesty boli už od staroveku oblasťou záujmu mocností. Ich zablokovanie, alebo naopak, zabezpečenie plynulej dopravy bolo často faktorom, ktorý rozhodoval vojny, aj dlhodobé strategické súperenie štátov. Od konca druhej svetovej vojny sa mohlo zdať, že minimálne tie hlavné trasy globálneho obchodu sú pre civilné lode bezpečným miestom. Snáď s výnimkou masívnych útokov na ropné tankery v Hormuzskom prielive počas iracko-iránskej vojny v 80. rokoch 20. storočia.

Odvtedy sa nad svetovou námornou prepravou zdvihli dva varovné prsty a to takmer v totožnej oblasti. Prvým boli aktivity somálskych pirátov v oblasti Adenského zálivu a Arabského mora. Druhým sú útoky jemenskej odbojovej skupiny Húsíov v Červenom mori, ktorými sme svedkami v posledných mesiacoch. Pripomeňme, že ide o oblasť, cez kto-

rú prechádza zhruba 12 % svetového obchodu v ročnej hodnote asi 1 bilión USD. Najmä pre Európu ide už od otvorenia Suezského kanálu o kľúčovú námornú trasu. Nemenej dôležitá je pre štát Izrael, ktorý v Červenom mori disponuje strategickým prístavom Ejlat.

Irán v zastupení

V prípade somálskych pirátov išlo takmer výlučne o ekonomický záujem lokálnych skupín, teda zmocniť sa lodného nákladu, prípadne žiadať o výkupné. Používali pritom veľmi primitívne prostriedky. Útoky Húsíov majú na druhej strane oveľa závažnejšie pozadie aj dôsledky.

Výrazná aktivita Húsíov v Červenom mori sa začala krátko po vypuknutí konfliktu medzi Izraelom a Hamásom v októbri 2023. Húsíovia okamžite deklarovali „solidaritu s palestínskym ľudom,“ ktorú realizujú raketovými a dronovými útokmi na nákladné lode plaviace sa pod rôznymi vlajkami a patriace rôznym prepravným spoločnostiam. Zámienkou je, že tieto lode majú buď v skutočnosti patriť Izraelu, že prepravujú tovar, ktorý Izrael môže pri konflikte použiť. Spolu bolo zasiahnutých už viac ako 20 nákladných plavidiel. Napriek tvrdeniam, že tieto útoky sú výlučne záležitosťou hnutia Húsíov, experti sa zhodujú, že by ich s takou účinnosťou a presnosťou nikdy ne-

Dianie v Červenom mori dokazuje, že aj pomerne malá, no dobre organizovaná skupina dokáže so silnou zahraničnou pomocou výrazne poškodiť globálnu ekonomiku i reputáciu veľmocí, ktoré jej v ničení obchodných lodí nedokázali zabrániť.

dokázali realizovať sami. Použitie iránskej techniky a dlhodobá spolupráca medzi týmito dvoma šíitskymi režimami, spoločne s iránskou podporou hnutiu Hamás, dáva dostatočnú váhu predpokladu, že ide o súčasť zástupnej vojny medzi Izraelom a Iránom, respektíve Iránom a Spojenými štátmi americkými.

Všetko pre propagandu

V decembri 2023 sa totiž sformovala koalícia dvanástich štátov pod vedením USA, ktoré začali hliadkovať v dotknutej oblasti v rámci operácie Prosperity Guardian, podporená rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN z 10. januára 2024. Jej úlohou je strážiť bezpečnosť plavby civilných lodí v Červenom mori, čo v praxi znamená ničenie odpálených rakiet a dronov a tiež útoky na ciele nachádzajúce sa priamo na území ovládanom hnutím Húsióv. Tí reagovali útokmi priamo na koaličné vojenské plavidlá. Hoci nie je dokázané, že by prišlo k akýmkoľvek škodám,

Húsióvia deklarovali zničenie, respektíve vážne poškodenie viacerých z nich. Propaganda, ktorá sa rozbehla najmä na sociálnych sieťach a je určená primárne pre publikum v arabsky hovoriacich krajinách, usiluje sa vzbudiť dojem, že malá odbojová skupina verná islamu dokáže nielen paralyzovať medzinárodnú dopravu, ale aj poraziť námorníctva veľkých krajín, najmä USA. Na to sú využívané sugestívne videá obsahujúce zábery z dronov letiacich nad morom a horiacich lodí doplnené tradičnou arabskou hudbou. Dosah tejto propagandy sa nedá presne určiť, no z histórie je známe, že podobné akcie, napríklad viac ako ročné zadržiavanie amerických diplomatov v Teheráne medzi rokmi 1979 a 1981, bolo veľkou inšpiráciou pre radikálne skupiny rôznych politických zameraní po celom svete. Išlo pritom o akciu podobne demonštratívneho a symbolického charakteru.

Smrť na vlajke

Odpor Húsióv voči západným krajinám je pritom vyjadrovaný aj v symbolickej rovine. V roku 2003 oficiálne prijali vlajku, na ktorej je v arabskom písme explicitne napísané: „Alláh (boh) je najväčší, Smrť Amerike, Smrť Západu, Kliatbu na Židov, Víťazstvo Islamu.“ Od začiatku konfliktu medzi Izraelom a Hamásom v októbri 2023 ju postupne prestávajú používať a namiesto nej sa objavuje červeno - bielo - čierna vlajka Jemenu,

ktorá predstavuje aj panarabské farby, spoločne s vlajkou palestínskej samosprávy.

Útoky na obchodné lode v Červenom mori majú napriek medzinárodnej snahe o nastolenie bezpečnosti vážne ekonomické dôsledky. Prinútili hlavných námorných prepravcov využívať alternatívnu trasu z Ázie do Európy, ktorá vedie okolo Mysu Dobrej nádeje a je o 3 500 námorných míľ dlhšia. To samo osebe prepravu predražuje a z hľadiska námornej dopravy sme sa tak vrátili pred rok 1869, teda pred dokončením Suezského prieplavu. Takmer dvojnásobné náklady na prepravu, ktorá trvá v priemere o desať dní dlhšie, pôsobi najmä na Európu, kde môže v konečnom dôsledku zvýšiť infláciu a spomaliť hospodársky rast. Konečné vyčíslenie škôd bude záležať na vývoji situácie, ktorá sa mení každým týždňom. V čase písania tohto článku (polovica februára 2024) prebiehajú intenzívne americké údery na húsijské ciele a to ako na rakety, tak aj drony a pozemné zariadenia.

Čo na to Čína?

Nezanedbateľný vplyv bude mať aj reakcia ďalších globálnych hráčov ako je Čínska ľudová republika, India, ktoré sa môžu situáciou v Červenom mori cítiť čoraz viac ekonomicky poškodené. Ich politický a ekonomický tlak voči Húsióm, respektíve Iránu, môže byť jeden z rozhodujúcich faktorov na ukončenie krízy.

Dianie v Červenom mori nám ukazuje, že aj pomerne malá, no dobre organizovaná skupina dokáže s pomocou silnej zahraničnej pomoci výrazne poškodiť globálnu ekonomiku a reputáciu veľmocí, ktoré jej v ničení obchodných lodí nedokázali ihneď zabrániť. Zároveň zrejme ide o typický príklad takzvanej zástupnej vojny, v ktorej sú zasiahnuté aj krajiny, ktoré sa na reálnom konflikte priamo nezúčastňujú. Je predpoklad, že vojenská stratégovia a plánovači na celom svete sa v súčasnosti zaoberajú tým, ako lepšie chrániť vitálne dôležité námorné obchodné trasy, ktoré sú v súčasnosti podobne zraniteľné ako pred stovkami, či tisíckami rokov.

Michal Ďurman

Odbor pre hybridné hrozby a strategickú komunikáciu MO SR

Foto: SITA

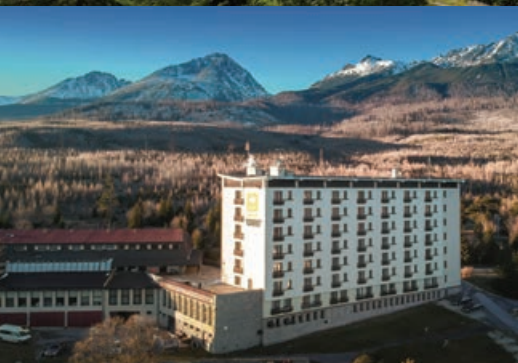

GRANIT
HOTEL

KLIMATICKÉ KÚPELE GRANIT V TATRÁCH

Hotely Granit sú už dlhé roky vyhľadávaným miestom na relax, načerpanie nových síl a tiež zlepšenie zdravotného stavu. Naše klimatické kúpele nachádzajúce sa v Novej Polianke a Tatranských Zruboch ponúkajú najvyššiu kvalitu kúpeľnej starostlivosti v nádhernom prostredí Vysokých Tatier.

Vysokohorský vzduch v spojení s liečebnými procedúrami je ideálny na liečbu ochorení dýchacích ciest. V Hoteli Granit Nová Polianka - KK a Hoteli Granit Tatranské Zruby - KK nájdete širokú ponuku zdravotných služieb. Okrem komplexnej kúpeľnej liečby ponúkajú aj mnohé zdravotné i relaxačné procedúry pod dohľadom špecializovaného zdravotníckeho personálu.

Zdravotný úsek vám poskytne vodoliečebné procedúry, sauny, masáže, rôzne druhy zábalov, inhalácie, fototerapiu i elektro-liečbu. V ponuke nájdete aj tejpung, ktorý je ideálny najmä pre športovcov, ale i pre ľudí s bolesťami svalov a šliach. Hotely majú moderne zariadené izby, skvelý výber jedál v hotelových jedálňach a bohaté bufetové stoly. Zároveň poskytujú ideálnu východiskovú polohu na turistiku, prechádzky a viaceré zimné a celoročné športy.

Viac zo života Hotelov Granit klimatických kúpeľov sa dočítate na stránke www.granithotels.sk.

MILITARY ENGLISH

ROYAL & CEREMONIAL GUARDS

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Sgt. Donald C Todd, UK MOD Crown

Have you ever wondered what those **stiff stationary** old-school uniformed soldiers standing guard in front of official looking buildings in foreign capitals are called? Well, it depends on who you ask. Normally they are known as ceremonial, honor, presidential or republican guards and can count from several tens to several hundreds or even thousand members. For instance, the Egyptian Republican Guard **tasked with** defending the President of Egypt, as well as major presidential and national institutions is a division level unit in the Egyptian Army composed of **dozens upon dozens** of armored brigades, mechanized brigades, and divisional artillery. In some countries – especially in various kingdoms around the world –, they might be called royal or palace guards, and may perform different functions: from protecting the members of the royal family to serving as **emissaries** delivering messages and, in some cases, acting as public relations officer interacting with public. Members of the royal guard are usually recruited from the ranks of soldiers or armed **retainers** and are awarded special rights or privileges. Due to their status, role and nature, royal guards have frequently been able to play a political role beyond their intended military and social ones, including playing part in **upheavals** or even assassinations as the PM of India Indira Gandhi found out on October 31, 1984, when her own bodyguards shot her to death.

Some of the more prominent ceremonial guards (plus many other functions) are to be seen in front of the Buckingham Palace, St. James' Palace, Windsor Castle, and the Tower of London wearing the typical **bearskin** "caps". Others are quietly manning the various corridors of power in the Vatican or protecting the King of Spain, which the Guardia Real has been doing since 1006. But do not get fooled by their outer appearance: these soldiers are elite members of the military who get six months of training every year in combat skills, weaponry mastery, protection, anti-terrorist tactics and even crash-courses in **evasive driving**.

Most militaries around the world have honor guards, used in situations such as funerals, parades and events for foreign **dignitaries**. Members wear full dress uniforms and observe ceremonial protocol. They can include color

guards, which are responsible for bearing the national flag along with other flags and standards, or they can act as **pallbearers** accompanying coffins to burial, and riflemen who fire rifles in ceremonial salutes.

Members of the Guard are typically drawn from the military ranks using a rigorous process that **assesses** their bearing, discipline, and ceremonial proficiency. The selection criteria may vary among different branches of the military and law enforcement agencies, but a high standard of conduct and appearance is a common requirement.

QUESTIONS:

1. Aký je rozdiel medzi čestnou strážou a kráľovskou strážou?
2. Z akých radov sa verbujú členovia čestnej stráže?
3. V ktorej krajine majú jednu z najpočetnejších a najlepšie vyzbrojených čestných stráží?

GLOSSARY

- **stiff** /stɪf/ – strnulý, škrobený;
- **stationary** /ˈsteɪʃənəri/ – stojaci, nepohyblivý;
- **tasked with** /tæskt wɪð/ – poverený;
- **dozens upon dozens** /ˈdʌzənz əˈpʌn ˈdʌzənz/ – tucty a tucty;
- **emissaries** /ˈemɪˌsɜːrɪz/ – emisári, vyslanci;
- **retainers** /rɪˈteɪnərz/ – kontrahované osoby, pracujúce na dohodu/zmluvu;
- **upheavals** /əpˈhɪvəlz/ – zvraty, výkyvy (dejinné);
- **bearskin** /ˈbɜːskɪn/ – medvedia koža;
- **evasive driving** /ɪˈveɪzɪv ˈdraɪvɪŋ/ – taktické vedenie vozidla (v kritických situáciách);
- **dignitaries** /ˈdɪɡnəˌtɜːrɪz/ – hodnostári;
- **pallbearers** /pəlˈberərz/ – osoby nesúce alebo sprevádzajúce rakvu;
- **assesses** /əˈsɛsɪz/ – vyhodnocuje.

mjr. Mgr. Pavel Lukáč
dekan veliteľstva Vzdušných síl OS SR Zvolen

Pokoj vám

Ježiš zastal uprostred učeníkov a povedal im: „Pokoj vám.“ Zmätení a nalakaní si mysleli, že vidia ducha. On im povedal. „Čo sa ľakáte a prečo vám srdcia zachvacujú také myšlienky? Pozrite na moje ruky a nohy, že som to ja! Dotknite sa ma a presvedčte sa!“ (Evanjelium podľa Lukáša 24, 36b-39)

Zmŕtvychvstalý Kristus sa opäť stretáva so svojimi učeníkmi s túžbou po pokoji: „Pokoj vám!“ Takto dáva zmiznúť obavám a predtuchám, ktoré si apoštoli nahromadili počas dní utrpenia a samoty. On nie je príznak, ale úplne reálny; občas sa však strach v našom živote formuje, akoby to bola jediná možná skutočnosť. Niekedy je to aj náš nedostatok viery a vnútorného života, ktorý mení veci: strach sa stáva skutočnosťou a Kristus sa postupne vytráca z nášho života. Prítomnosť Krista v našom kresťanskom živote naopak rozjasňuje našu existenciu, najmä na tých miestach, ktoré nemôže vysvetliť žiadne ľudské vysvetlenie. Svätý Gregor Nazianský nás k tomu pobáda: „Mali by sme sa hanbiť zbaviť sa pozdravu pokoja; pozdravu, ktorý nám Pán zanechal, keď sa chystal opustiť tento svet. Pokoj je meno a podstatná vec pochádzajúca od Boha, ako to povedal apoštol Pavol Filipanom: ‚Boží pokoj‘; a že je od Boha, ukazuje aj to, keď hovorí Efezanom: ‚On je náš pokoj‘.“

Práve Kristovo zmŕtvychvstanie dáva zmysel všetkým našim ťažkostiam a utrpeniam, pomáha nám obnoviť pokoj duše a upokojuje nás v temnotách nášho života. Všetky ostatné malé svetlá, ktoré môžeme nájsť v našom živote, majú význam len pod týmto Svetlom.

V evanjeliu čítame: „Všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, v prorokoch a žalmoch, sa musí naplniť“; a opäť čítame: „Otvoril im myseľ, aby pochopili Písmo“. Pán chce, aby sme aj my pochopili význam Písma pre náš život; chce, aby sa naše srdce stalo horiacim srdcom ako jeho: s vysvetlením Písma a kúskom chleba, svätou Eucharistiou. Inými slovami: úlohou kresťana je vidieť, ako On spôsobuje, aby sa jeho príbeh stal príbehom spásy.

Milí priatelia, všetkým vám prajem pokojný a požehnaný deň.

Náš priateľ' hlad

Prerušované hladovanie je tréningovým nástrojom, vďaka ktorému naši profesionálni vojaci dokážu pozitívne ovplyvniť svoje zdravie a lepšie sa pripraviť na podmienky v bojových situáciách.

Môže byť pre ľudské zdravie tento pocit hladu prospešný? Má hladovka, alebo aspoň prerušovaná hladovka zdravotné benefity? Ak áno, aké sú to benefity? Je prerušované hladovanie pre každého?

Prerušované hladovanie

Treba si uvedomiť, že hlad je pre naše telo určitým spôsobom stresovým podnetom, ktorý negatívne vplyva na ľudské telo, ale aj psychiku. V náročnom vojenskom povolaní nedokážeme úplne predvídať premenlivé situácie, v ktorých sa môžeme ocitnúť. Situácia na výcviku alebo cvičení si môže vyžadovať byť pripravený prečkať pocit hladu aj na pomerne dlhší čas, ako sme zvyknutí. To potom môže ovplyvňovať našu pohybovú výkonnosť a kognitívne funkcie. Aj to je dôvod, prečo treba „trénovať“ nielen odbornú stránku vojaka, ale aj fyziologické a vôľové vlastnosti, aby boli vojaci pripravení komplexnejšie a dokázali odolávať aj takýmto stresorom.

Čo je teda prerušované hladovanie a aké druhy prerušovanej hladovky poznáme?

Ide o spôsob stravovania, keď konzumujeme jedlo len v určitom časovom intervale. Počas tohto intervalu je dobré vynechať všetky jedlá a nápoje, ktoré obsahujú nejaké kalórie. Dovoľená je voda, neochutený čaj a káva (bez mlieka).

Najrozšírenejšími druhmi hladovky je hladovanie počas spánku a protokol 16-8. Pričom 16 hodín sme bez stravy a 8 hodín je interval, v ktorom môžeme jesť. Tento interval si človek môže upravovať podľa seba – napríklad: 18-6, 20-4. Dokonca môžeme zaradiť jeden celý deň, alebo viacero dní bez jedla. Dlhšie trvajúcu hladovku je vhodné konzultovať s odborníkom.

Benefity hladovky

Najúčinnnejšie, čo môžete pre svoje zdravie a kvalitu života spraviť, je reštrikcia kalórií. Vedecké poznatky naznačujú, že hladovka môže mať pre človeka benefity. Pri väčšine ľudí kalorická reštrikcia vo forme 60 – 70 % z ich kalorického príjmu, ktorý potrebujú na udržiavanie hmotnosti, im môže predĺžiť dĺžku života o 30 až 50 %. V tomto je hladovka vynikajúcim pomocníkom, pretože nestihneme vo vymedzenom časovom intervale zjesť toľko kalórií, koľko by sme zvládli, ak by sme si nekontrolovali čas, kedy jedávame.

Existujú štúdie, ktoré poukazujú na fakt, že hladovanie predlžuje dĺžku života myši, červov, baktérií a kvasiniek. Taktiež to, že ak nemáme v tráviacom trakte takmer žiadnu potravu, ktorá by sa spracúvala, umožňujeme telu, aby naštartovalo svoje ozdravovacie procesy.

por. Mgr. Lukáš Danko

telovýchovný pracovník 14. tankového práporu Trebišov

Slovenské národné povstanie a Európa v zbrani proti fašizmu

Múzeum Slovenského národného povstania s partnermi organizuje pri príležitosti 80. výročia Slovenského národného povstania medzinárodnú vedeckú konferenciu zameranú na medzinárodné, národné i regionálne kontexty tejto najvýznamnejšej vojenskej akcie moderných slovenských dejín tvoriacej neoddeliteľnú integrálnu súčasť príbehu antifašistickej rezistencie v Európe počas druhej svetovej vojny.

Cieľom konferencie je priblížiť nové poznatky o prípravách a priebehu SNP, identifikovať jeho miesto v medzinárodnom hnutí odporu, porovnať spoločné a rozdielne črty odbojových prúdov doma i v zahraničí, poukázať na ich koordináciu v nadnárodnom meradle, ako aj zanalyzovať formatívne aspekty vývoja na povstaleckom území (politika, spoločnosť, armáda, každodenný život).

Záujemcovia o vystúpenie na konferencii môžu posilať abstrakty svojich príspevkov v slovenskom, českom alebo anglickom jazyku (najviac 500 slov) na e-mailovú adresu konferencie@muzeumsnp.sk najneskôr do 20. septembra 2024.

Konferencia sa bude konať na pôde Múzea Slovenského národného povstania (Kapitulska 23, Banská Bystrica) v dňoch 12. – 13. novembra 2024. Konferenčnými jazykmi sú slovenčina, čeština a angličtina.

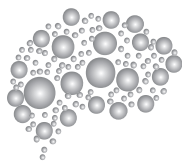

**SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE
A EURÓPA V ZBRANI PROTI FAŠIZMU**

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXII.
• č. 4/2024 • Redakčná uzávierka 25. 3. 2024 • Do výroby zadané 28. 3. 2024
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 30 30 39, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
• Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ
• Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Námestie generála Viesta 2, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Nika Konrádyová, PhD.
psychologička 12. mechanizovaného práporu Nitra

Trend modernej éry

Na našej planéte žije viac ako osem miliárd ľudí. K dispozícii máme internet a nepreberné množstvo sociálnych sietí, prostredníctvom ktorých sa vieme spojiť takmer s každým. Všetko toto vytvára dojem, že všetci sme si oveľa bližší, než si ľudia boli niekoľko desaťročí dozadu. Ako sa však ukazuje, opak je pravdou. Na stále viac a viac ľudí dolieha osamelosť. Osamelosť, nedostatok blízkych a uspokojivých vzťahov dobrovoľne nevyhľadáva nikto. Tá ničí človeka zvnútra, je neprijemná a ľudia, ktorí sú jej často vystavovaní, sa cítia byť nešťastní. Nie je to samota, ktorá môže byť zdraviu prospešná, ktorú z času na čas vyhľadáva každý, aby si oddýchol od hučiaceho davu, práce, zhonu... Paradoxom je, že k tejto osamelosti nám pomáhajú sociálne siete. Práve tie prostriedky, o ktorých sme presvedčení, že nás s druhými zblížujú. Nie je to preto, že by oni sami o sebe boli zlé alebo škodlivé. Ide o to, ako ich využívame. Kolkokrát sa stáva, že keď si vedľa seba sadnú kamaráti, tak hneď berú do rúk mobily a tí, ktorí sú s nimi v kontakte cez internet, sú im zrazu bližší. Majú si s nimi viac čo povedať, ako s tými, čo sú od nich vzdialení na dosah ruky. Je jednoduchšie skrývať sa za kvantum vetných útržkov a haldu emotikonov, ako niekomu pozeráť do tváre, precitovať reálne, aj keď možno nie vždy príjemné emócie a informácie a reagovať na ne „osobnou účasťou“. Čo za to môže? Naša zbabelosť alebo pohodlnosť? Neuvedomujeme si, že online vzťahy nám takmer nikdy nedajú to, čo od nich podvedome očakávame – potrebu mať pri sebe niekoho, s kým si rozumieme, o kom vieme, že nás prijme takých, akými sme, a bude tu pre nás, keď hoľu budeme potrebovať. Túto potrebu môžu naplniť len reálne a blízke vzťahy, keďže tie budú mať vždy inú kvalitu ako tie virtuálne. Smutné je, že takéto vzťahy sa stávajú raritou. Už nie sú samozrejmosťou, ako to bolo v minulosti. Nestaráme sa o ne tak, ako by sme sa starať mali. Nikdy však nie je neskoro na zmenu, ktorá by mohla dať našim vzťahom kvalitnejší rozmer a ochrániť nás tak od osamelosti.

**NA
MOMENT:**

mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

SPOZNAŤ A OBJAVIŤ TO, KÝM NAOZAJ SME VO SVETE, KTORÝ NÁM PODSÚVA, KÝM BY SME MALI BYŤ

V dnešnom svete nie je nič ľahšie ako sa vzdialiť od seba, svojich pocitov a potrieb. Môžu nás stiesňovať predstavy druhých, alebo naše vlastné problémy, ktoré si so sebou nesieme. O tom, čo by sme mali, čo by sa patrilo, čo si pomyslia ľudia, či ako budeme pôsobiť v porovnaní s inými.

BLIŽŠIE K SEBE

V mnohých situáciách sa správame podľa toho, ako si myslíme, že by to malo byť, nie podľa toho, ako sa cítime alebo čo naozaj potrebujeme. Je to naučený postoj. Preberáme postoje k napĺňaniu očakávaní, neustály výkon, strach zo zlyhania, čoraz vyššiu produktivitu a efektivitu. Kam nás to však dostalo?

Môžu nám pomôcť odpovede na otázky:

Je v mojom živote niečo, čo mi bráni žiť život tak, ako by som chcel?

Ak ma zťažuje nejaký problém, ako vplýva na môj život?

Ako ma ovplyvňuje v mojich súkromných a pracovných vzťahoch?

O čom sa ma snaží môj problém presvedčiť? Do akej miery mu verím?

V akých situáciách ku mne najčastejšie môj problém prehovára?

Ako rôznorodo sa vidím a čo zažívam s ľuďmi, ktorí boli či sú pre mňa podporní a dôležití?

Čím môže byť ich život obohatený vďaka vzťahu so mnou?

Kedy som sa naposledy v živote cítil dobre taký, aký som?

Nemusel som sa snažiť byť iný, tlačiť sa do niečoho, čo som nechcel?

Kto z môjho okolia ma v minulosti prijímal, alebo prijíma takého, aký som?

VYPLNENÝ ALEBO NAPLNENÝ ŽIVOT?

Môžeme mať pocit, že keď nebudeme rýchli, stále aktívni, niečo dôležité nám v živote utečie. Paradoxne, opak je pravdou - život nám prestane tak rýchlo utekať, iba keď dokážeme spomaliť.

**CÍTIM SA V TEJTO CHVÍLI SÁM
SEBOU?**

**ZAMERIAVAM SA NA AKTIVITU,
KTORÚ ROBÍM? MÁ PRE MŇA
ZMYSEL?**

**ROBÍM TO PRETO, ŽE SÁM/SAMA
CHCEM, ALEBO PRETO, LEBO SA
TO ODO MŇA OČAKÁVA?**

pplk. Mgr. Oľga JANČOVÁ KOHÁRYOVÁ

hlavná psychologička, ODBOR VNÚTORNEJ SLUŽBY OS SR, GENERÁLNY ŠTÁB OS SR

Psychológia je mojim povoláním takmer 31 rokov, spojenie psychológie a vojenskej služby je pre mňa poslaním a veľkým záväzkom. Mojim hlavným cieľom je profesionálny a kvalitný psychologický servis v podmienkach ozbrojených síl poskytovaný príslušníkmi psychologické služby. V pracovnom aj osobnom živote je pre mňa prioritou zodpovednosť, vzájomný rešpekt a dobré medziľudské vzťahy. Riadim sa krédom: „Kto, keď nie ja a kedy, keď nie teraz“ – môžem niečo zmeniť alebo pomôcť tým, ktorí to potrebujú a venovať im svoj čas a pozornosť.

Nemecké samopaly v Povstaní

Nemecké samopaly Maschinenpistole 38 a Maschinenpistole 40 patria medzi azda najznámejšie samopaly v histórii vôbec. Dodnes je pritom pomerne neznámym faktom, že samopal MP 40 bol pod názvom Guľometná pištoľ Sch vz. 41 aj vo výzbroji slovenskej a teda aj povstaleckej armády.

Pre nemeckú armádu a jej spojencov bolo počas druhej svetovej vojny vyrobených takmer milión samopalov MP 40. Nemecký vplyv v slovenskej armáde a skúsenosti z bojov na východnom fronte spôsobili záujem armády o tento druh zbrane.

Koristné i talianske samopaly

Na fronte sa absencia samopalov vo výzbroji riešila používaním korisťných sovietskych samopalov PPD-40 a PPŠ-41. Komplexnejšie riešenie sa realizovalo v roku 1942. V rámci tradičných väzieb sa slovenská armáda obrátila na Zbrojovku Brno, kde objednala tisíc samopalov ZK-383, ktoré do slovenskej armády zaviedli pod označením Guľometná pištoľ ZB vz.42.

Z objednaného množstva bolo napokon dodaných len 190 kusov, a tak zbraň nezohrala zásadnejšiu úlohu. V snahe doplniť výzbroj sa v roku 1943 testoval a v počte dvetisíc kusov objednal nemecký samopal MP 41. Realizácia objednávky sa omeškala a napokon sa posunula na december 1944. Po vypuknutí Slovenského národného povstania ju nemecká strana stornovala. Ako náhradu za nedodané samopaly ZK-383 ponúklo Nemecko samopaly talianske. V roku 1944 tak slovenská armáda objednala 800 samopalov Beretta Mod. 1938 a 1938/42. Do vypuknutia Povstania boli dodané štyri stovky týchto kvalitných zbraní.

Najpočetnejší bol MP 40

Najpočetnejším samopalom slovenskej armády sa počas vojny napokon stal MP 40. Od roku 1943 sa v rukách slovenských vojakov objavujú menšie počty samopalov MP 38 a MP 40. V rámci výzbrojného programu Eiche objednala v roku 1943 slovenská armáda dvetisíc samopalov MP 40, príslušenstvo a dva milióny nábojov. Pod názvom Guľometná pištoľ vz. 41 mali byť používané ako zbrane veliteľov od družstva vyššie a ako osobné zbrane dôstojníkov. Patrili aj do výzbroje padákových strelcov – parašutistov slovenskej armády, aj každý slovenský tank mal pridelený jeden samopal MP 40. Počet samopalov dodaných slovenskej armáde do leta 1944 zďaleka nenaplnil plán. Okrem špecialistov – padákových strelcov, tankistov či spojárov bol MP 40 skôr zbraňou veliteľov, poddôstojníkov a dôstojníkov.

Po vypuknutí Povstania sa približne polovica slovenských samopalov nachádzala na povstaleckom území a bola naliežite využitá jednotkami 1. čs. armády na Slovensku. Nedostatočný počet a bojové straty do istej miery kompenzovali dodávky zbraní od spojencov. V rámci vzdušného mosta sa zo Sovietskeho zväzu dodalo okolo dvetisíc samopalov – sovietskych PPŠ-41, aj korisťných nemeckých MP 40. V rukách povstalcov sa však objavili aj samopaly PPS-43. Sovietske samopaly boli aj vo výzbroji 2. čs. paradesantnej brigády. Americké dodávky

výzbroje obsahovali aj 220 samopalov United Defence UD M42.

Kučerov samopal MP 40

Múzeum Slovenského národného povstania má vo svojich zbierkach viacero samopalov MP 40. Niektoré z nich možno vďaka značeniu identifikovať ako slovenské Guľometné pištole vz. 41. Najcennejšie zbierkové predmety sú tie, ktoré majú svoj vlastný príbeh spojený s konkrétnou osobou.

Do zbierok Múzea SNP sa v roku 1966 dostal darom samopal MP 40, ktorý počas svojej vojenskej služby používal Martin Kučera. V lete 1944 slúžil v Spojovacom prápore 2 v rámci poľnej armády generála Augustína Malára. Pri odzbrojovaní slovenských jednotiek nemeckým Wehrmachtom na konci augusta 1944 patril medzi tých vojakov, ktorí sa rozhodli prejsť na povstalecké územie. Počas Povstania pôsobil Martin Kučera v Kombinovanej spojovacejrote 2 v rámci II. taktickej skupiny.

Ako mnohí povstalci, aj on si svoju zbraň odniesol domov, a tak sa podarilo zachrániť na múzejné využitie ďalší autentický predmet z čias SNP. Cennými prírastkami Múzea SNP sú tiež fotografie a spomienky M. Kučeru „Rozpad dvoch divízií“ získané rovnako v roku 1966.

PhDr. Marian Uhrin, PHD.
riaditeľ Múzea SNP Banská Bystrica
Foto: Múzeum SNP

Od Čertižného, Stakčina, Sobraniec a Čopu po rieku Ondavu a Slanské pohorie

Tri týždne po skončení Východokarpatskej operácie (8. 9. – 28. 10. 1944) na území východného Slovenska vojská Červenej armády začali Východoslovenskú (v staršej literatúre nazývaná Užhorodsko-ondavskou) útočnú operáciu (20. 11. – 31. 12. 1944).

Obsluha sovietskeho 76 mm divízneho kanóna vz. 42 v boji

Uskutočnili ju vojská 4. ukrajinského frontu armádneho generála I. J. Petrova (1. gardová a 18. armáda) s 38. armádou 1. ukrajinského frontu, ktorá však 29. novembra bola prevedená do zostavy 4. ukrajinského frontu. Na začiatku tretej dekády novembra 1944 tieto vojská mali spolu takmer 140 000 vojakov. Proti nim v tom čase pôsobili vojska nemeckej 1. tankovej armády genplk. G. Heinriciho a armádnej skupiny Wöhler (nemecká 8. armáda gen. O. Wöhlera, od 22. decembra gen. U. Kleemanna a maďarská 1. armáda genplk. L. Desző). Spolu v nich bolo približne 100 000 vojakov.

Postup vojsk

Vojská 4. ukrajinského frontu vstupovali do bojov vo Východoslovenskej operácii postupne od 20. novembra. Toho dňa z priestoru južne a juhovýchodne od Sobraniec prešla do útoku 18. armáda gen. A. I. Gastiloviča. Jej zväzky 23. novembra oslobodili Kapušany a Čop, do 29. novembra dosiahli východný breh Ondavy v úseku od železničnej trate zo Sečoviec do Michaloviec až k jej sútoku s Bodrogom, 1. decembra oslobodili Trebišov a do 3. decembra prenikli na čiaru Hencovce – Sačurov – Sečovská Polianka – západne od Sečoviec – východne od Zemplínskej Teplice – Lastovce – Michalany.

Dňa 23. novembra pri Sobranciach prešli do útoku vojská 1. gardovej armády genplk. A. A. Grečka, ktoré 25. novembra oslobodili Sninu a na druhý deň Medzilaborce, Humenné a Michalovce. Potom postupovali k Vranovu nad Topľou a na Sečovce, ktoré boli oslobodili

2. decembra. O štyri dni neskôršie zväzky ľavého krídla 1. gardovej armády dosiahli pásma lesov na západ od Sačurova, Sečovskej Polianky, Kravian, Bačkova a Trnávky.

38. armáda (v jej zostave aj 1. čs. armádny zbor gen. L. Svobodu) v priestore pod Duklianskym priesmykom zväzkami zasadenými na jej ľavom krídle 18. novembra obnovila útočnú činnosť a 23. novembra prešla do prenasledovania nepriateľských síl ustupujúcich k rieke Ondave. Do konca novembra vojská jej 52. streleckého zboru s 1. čs. armádnym zborom dosiahli horný tok Ondavy v priestore od Nižného Orlíka až po Stropkov. Na začiatku decembra 1. čs. samostatná brigáda prešla do obrany na čiare mimo Vyšný Svidník – Stročín – Duplín a 3. čs. samostatná brigáda na čiare hrebeň východne od Tisince – západný okraj Stropkova – Sitník – Breznica. V dôsledku postupného prechodu sovietskych zväzkov na ľavom krídle 38. armády na územie Poľska došlo 6. decembra k rozšíreniu pásma obrany 1. čs. armádneho zboru na sever až po Nižný Orlík, 21. decembra k Vápeníku

a nakoniec 2. januára 1945 až k poľskej obci Ciechania.

Ťažké boje

V prvých dňoch decembra 1944 vojská 4. ukrajinského frontu narazili na silnú obranu protivníka na hornom toku Ondavy a v Slanskom pohorí. Hlavný úder pri jej prekonávaní vykonávali vojská ľavého krídla 1. gardovej armády postupom pozdĺž cesty zo Sečoviec cez Dargovský priesmyk do Košíc. 18. armáda útočila z priestoru západne od Trebišova na severozápad s dôrazom na smere cez horskú tiesňavu pri Slanci. Najtvrdšie boje prebiehali v priestore Dargova v pásme 11. streleckého a 3. horského streleckého zboru 1. gardovej armády. 9. decembra ich zväzky prelomili obranu nepriateľa medzi obcami Kravany a Trnávka a o týždeň neskôršie prenikli v šírke asi 8 km na sever a na juh od cesty zo Sečoviec do Košíc až k vrcholom Slanského pohoria. 16. decembra oslobodili obec Dargov a v nasledujúcich dňoch ovládli vrcholy Slanského pohoria po oboch stranách Dargovského priesmyku. Zväzky 18. armády až do polovice decembra bojovali na juhovýchodnom úpätí Slanského pohoria v podstate na čiare, ktorú dosiahli na začiatku decembra. V druhej polovici decembra prenikli do údolia Hornádu a dosiahli vrcholy južnej časti Slanského pohoria. Počas Východoslovenskej operácie tak vojská 4. ukrajinského frontu postúpili do hĺbky 35 – 70 km a na konci roka 1944 na území Slovenska dosiahli čiaru Vápeník – Nižný Orlík – východné a západné brehy Ondavy až po Hencovce – Davidov – vrcholy Slanského pohoria – východne od Slanca – Skároš – Seňa.

doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.
Vojenský historický ústav

Zničená železničná stanica v Trebišove po prechode frontu

Osobný preukaz stotníka Mravca

V zbierkach Vojenského historického múzea Piešťany sa nachádza viacero dokladov totožnosti, ktorých držiteľia boli úzko spojení s vojenskými dejinami Slovenska.

Je to aj prípad vojenského osobného preukazu stotníka pechoty Augustína Mravca.

Augustín Mravec sa narodil 3. októbra 1907 v obci Lopej Jozefovi Mravcovi a Zuzane Slivkovej. Po absolvovaní základného vzdelania a meštianskej školy nastúpil v roku 1923 na Obchodnú akadémiu do Banskej Bystrice, ktorú ukončil maturitnou skúškou v roku 1927. Prvého októbra 1928 nastúpil na prezenčnú vojenskú službu. Z nej bol 28. marca 1930 prepustený a preložený do I. zálohy. V období po prepustení do zálohy sa živil ako úradník v továrni Fatra v Banskej Bystrici a vo firme Max Hekš v moravskej Libinej. Od 1. apríla 1932 až do 30. apríla 1934 bol nezamestnaný, vypomáhal rodičom s hospodárstvom, neskôr sa živil ako samostatný obchodník. Prvého januára 1935 ho povýšili do hodnosti poručíka pechoty v zálohe a 1. júla 1935 bol povolaný do ďalšej dobrovoľnej vojenskej činnej služby.

V apríli 1937 úspešne zložil skúšku Vojenskej akadémie pre pechotu a zároveň bol 1. júla 1937 preradený do skupiny dôstojníkov z povolania a ustanovený do skupiny dôstojníkov v kategórii absolventov Vojenskej akadémie. Až do rozpadu Československa slúžil v nižších veliteľských pozíciách.

Veliteľ práporu v SNP

Dňa 14. marca 1939 bol prevzatý do vojenskej služby armády Slovenského štátu, kde pôsobil v rozličných veliteľských funkciách až do vypuknutia SNP. Počas tohto obdobia ho dvakrát odoslali na vý-

chodný front a dva razy povýšili: 31. decembra 1941 do hodnosti nadporučíka pechoty a 15. decembra 1942 do hodnosti stotníka pechoty. Do Povstania sa Augustín Mravec aktívne zapojil hneď 29. augusta a v septembri bol ustanovený veliteľom 52. pešieho práporu, ktorý zaujal a bránil priestor Biely Potok – Trlenská dolina. Od novembra 1944 do februára 1945 sa ukrýval a liečil si zranenie v horách v okolí Brezna. Dňa 13. marca 1945 sa prihlásil do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a vzápätí ho odoslali k 1. čs. samostatnej brigáde. V boji o vrch Polom pri Vrútkach utrpel priestrel pravého predlaktia a 17. mája 1945 bol odsunutý do vojenskej poľnej nemocnice. Svoje zranenia si liečil v nemocniciach vo Vyšných Ružbachoch a Piešťanoch. Po vyliečení zo zranení pokračoval v službe v armáde ČSR a krátko aj v ČSLA. Do zálohy bol prepustený v októbri 1954 v hodnosti podplukovník. Priťažila mu zrejme účasť na vojne proti ZSSR a bezpartajnosť. Po prepustení vykonával povolanie robotníka a úradníka v Košiciach a vo viacerých podnikoch v Martine. Rehabilitovaný bol v roku 1991 v hodnosti podplukovník v zálohe. Zomrel 22. novembra 1994 v Martine.

Vojenský osobný preukaz

Vojenský osobný preukaz Augustína Mravca má rozmery 110×80 mm. Je vyrobený z tvrdeného papiera, ktorý je potiahnutý koženkou čiernej farby. Na

prednej strane obalu preukazu je do koženky vyrazený symbol orla so štátnym znakom na prsiach, držiaceho vavrínový veniec s dvoma prekríženými mečmi a vyrazený nápis VOJENSKÝ OSOBNÝ PREUKAZ. Rovnako sa tu nachádza dvojica nitov s vyobrazením kola s krídlami a písmenami ZS. Na vnútornej strane je do koženky vyrezaný otvor, v ktorom je umiestnená fotografia držiteľa v rovnošate stotníka pechoty.

Fotografiu fixuje spodná časť nitov, na ktorých je vyrazený nápis SLOVENSKÉ ŽELEZNICE. Vnútornú časť preukazu tvorí jeden list papiera, na ktorom je viditeľný ochranný prvok – vodoznak so symbolom štátneho znaku. Na jednej strane je celý text čierno orámovaný, nachádza sa tu hlavička SLOVENSKÁ REPUBLIKA, štátny znak a nápis VOJENSKÝ OSOBNÝ PREUKAZ. Zároveň sa tu uvádza číslo preukazu 02212, priezvisko, meno a hodnosť držiteľa.

Druhú stranu tvorí tabuľka s údajmi o osobe. Je tu uvedené branné číslo 07/06261/28, dátum narodenia 3. 10. 1907, obec Lopej, okres Brezno nad Hronom a krajina, táto kolónka však nie je vyplnená. Ďalej trvale bydlisko – obec Prešov, okres Prešov. Národnosť je uvedená ako slovenská, náboženstvo rím. kat. a stav slobodný. Všetky údaje sú vypísané ručne. Na zadnej strane obalu sa nachádza poučenie o používaní, zneužití, ochrane, strate a odovzdaní preukazu.

Mgr. Dušan Dzuro

Vojenský historický ústav, VHM Piešťany

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESÍÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

